

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vesna NOVAK

Katja POLANEC

**Vpliv partnerske zveze in odnosa s starši na odselitev
mladih odraslih od izvirne družine**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Vesna NOVAK
Katja POLANEC

Mentorica: doc. dr. Metka Kuhar

**Vpliv partnerske zveze in odnosa s starši na odselitev
mladih odraslih od izvirne družine**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

Zahvala!

Najprej bi se rada zahvalila moji kolegici Vesni, za podporo, potrpežljivost in uspešno sodelovanje preko študija in pri pisanju diplomskega dela, prav tako se iskreno zahvaljujem najini mentorici doc. dr. Metki Kuhar za mentorstvo in svetovanje pri oblikovanju diplomskega dela in seveda iskrene zahvale mojim intervjuvancem za njihovo sodelovanje. Poleg tega pa se iskreno zahvaljujem za podporo in potrpežljivost mojemu fantu in mojim bližnjim preko študija in v času pisanja diplomskega dela.

Katja

Zahvala!

Rada bi se zahvalila nekaterim posameznikom, ki so v času študija in v času pisanja diplomskega dela, izkazali precejšnjo mero potrpežljivosti in podpore. Najprej bi se iskreno zahvalila mojemu fantu, očetu in bratu, za vso pomoč in razumevanje. Zahvala je namenjena tudi kolegici Katji za prijateljstvo in podporo v času študija ter pri pisanju diplomskega dela. Rada bi se zahvalila tudi nekaterim prijateljem, nenazadnje pa predvsem mentorici doc. dr. Metki Kuhar za svetovanje, usmerjanje in sodelovanje pri pisanju tega diplomskega dela. Hvala vsem!

Vesna

Vpliv partnerske zveze in odnosa s starši na odselitev mladih odraslih od izvorne družine

V zadnjih nekaj desetletjih se je obdobje mladosti precej spremenilo. Prehodi iz mladosti v odraslost so vedno bolj nejasni, kar se pripisuje predvsem kompleksnejšemu prehodu od izobraževalnega k delovnemu procesu. Mladi odrasli se tako soočajo z daljšim izobraževanjem, s poznejšim vstopom na trg dela, z ekonomskimi težavami, težavami pri odselitvi na svoje ipd., hkrati pa se spremembe odvijajo tudi na področju vsakdanjega življenja, kjer se vedno bolj izpostavlja kakovost življenja, prosti čas, zabava in želja po ohranjanju 'odprte prihodnosti'. Vse to posledično vodi do podaljševanja ekonomsko-materialne, emocionalne in socialne odvisnosti mladih odraslih od izvorne družine. Mladi v številnih evropskih državah zaradi omenjenih dejavnikov tako zapuščajo dom staršev vse pozneje. V tem diplomskem delu sta izpostavljena predvsem dva dejavnika: partnerska zveza in odnos s starši. Predstavljene so ugotovitve kvalitativne raziskave, v kateri sva ugotavljali, kako partnerska zveza in odnos s starši vplivata na (ne)odselitev mladih odraslih od izvorne družine in kako pomembni so pri tem tudi drugi dejavniki (ekonomska, finančna neodvisnost, lastno stanovanje ipd.). Analiza je pokazala, da partnerska zveza na odselitev deluje pospeševalno, vendar morajo biti prej izpolnjeni ekonomski pogoji (zaposlitev, stanovanje), dober odnos s starši pa na odselitev nima večjega vpliva.

Ključne besede: mladi odrasli; odselitev od izvorne družine; partnerska zveza; odnos s starši

The impact of partnership and the relationship with parents on removal of young adults from origin family

The understanding of youth has changed considerably in the last couple of decades. Transition from youth into adulthood has become increasingly unclear, mostly due to more complex passage from process of education to one of employment. Because of that, young adults are facing longer education period, later entrance on the labour market, economical difficulties and difficulties with home-leaving, etc. At the same time changes are occurring on an everyday live aspect - quality of life, free time, entertainment and the desire to keep the future open for all possibilities are becoming more important. All this leads to prolonged economical, material, emotional and social dependance of young adults on their parents/origin family. Because of these factors young adults from numerous European countries are leaving their parents' home at an older age. Two factors are singled out in this paper: partnership and relationship with parents. Results of a quality research are presented in which we inquired how partnership and relationship with parents influence removal from origin family and how important are other factors (economical, financial independence, ownership of dwelling, etc.) Analysis showed that a partnership accelerates removal from origin family as long as economical conditions are fulfilled (employment, dwelling), but good relations with parents do not have strong influence on leaving home.

Key words: young adults; removal from origin family; partnership; relationship with parent

KAZALO

1 UVOD	8
2 MLADOST DVAJSETEGA STOLETJA (Katja Polanec)	9
3 PREHOD IZ MLADOSTI V ODRASLOST IN MLADI ODRASLI (Vesna Novak) ...	11
4 VPLIV PARTNERSKE ZVEZE MLADIH ODRASLIH NA ODSELITEV OD STARŠEV (Katja Polanec)	13
5 VPLIV ODNOSA S STARŠI NA ODSELITEV MLADIH ODRASLIH (Vesna Novak)	17
6 METODOLOGIJA	20
6.1 Raziskovalna metoda	20
6.2 Vzorec – enota raziskave (demografija)	20
7 ANALIZA	21
7.1 ANALIZA ŽIVLJENJSKEGA STILA MLADIH ODRASLIH, KI ŠE ŽIVIJO DOMA PRI STARŠIH	21
7.1.1 Vpliv partnerske zveze (Katja Polanec)	21
7.1.2 Odnos s starši (Vesna Novak)	24
7.2 ANALIZA ŽIVLJENJSKEGA STILA MLADIH ODRASLIH, KI NE ŽIVIJO VEČ DOMA PRI STARŠIH	27
7.2.1 Vpliv partnerske zveze (Katja Polanec)	27
7.2.2 Odnos s starši (Vesna Novak)	30
7.3 PRIMERJAVA ANALIZ ŽIVLJENJSKEGA STILA MLADIH ODRASLIH	32
7.3.1 Vpliv partnerske zveze (Katja Polanec)	32
7.3.2 Odnos s starši (Vesna Novak)	33
8 SKLEP	35
9 LITERATURA	38
10 PRILOGE	40
Priloga A: Socio – demografske značilnosti intervjuvancev	40
Priloga B: Vprašalnik 1 - Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki več ne živijo pri starših	40

Priloga C: Vprašalnik 2 - Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki še živijo pri starših	41
Priloga D: INTERVJU 1: Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki še živijo pri starših.....	43
Priloga E: INTERVJU 2: Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki več ne živijo pri starših.....	47
Priloga F: Povzetki intervjujev mladih odraslih, ki še živijo pri starših	51
Priloga G: Povzetki intervjujev mladih odraslih, ki ne živijo več pri starših.....	55

1 UVOD

Življenjsko obdobje mladosti je v dvajsetem stoletju doživelo precejšnjo preobrazbo. Mladost in z njo povezana mladina se je v tem stoletju formirala in se iz generacijske pretvorila v pomembno družbeno skupino. Prišlo je tudi do pomikanja meja med otroštvom in mladostjo. Prehodi iz mladosti v odraslost so dandanes vedno bolj nejasni, odmikajo se od tradicionalnih normativnih pričakovanj, vedno bolj so pluralistični in negotovi. Vedno pogosteje se govori o novem vmesnem obdobju med mladostjo in odraslostjo, o mladih odraslih, ki na eni strani prekinjajo z mladostniškim statusom, na drugi strani pa doživljajo zastoj pri prehodu v odraslost. Gre za mlade ljudi, ki po zaključku adolescence (zaradi subjektivnih in/ali objektivnih) razlogov še ne vstopajo v odraslost, s tem pa tvorijo neko novo fazo mladosti, za katero je na splošno značilno podaljšano bivanje v izvorni družini, podaljšano izobraževanje, pogosto nejasno partnersko razmerje, negotov ekonomski položaj ipd., hkrati pa doživljajo preboje na posameznih področjih, kar poveča njihovo odvisnost in avtonomnost. Mladi odrasli so torej skupina, za katero je značilno, da imajo mnogo znakov odraslosti, ne pa še vseh bistvenih znakov.

Cilj naloge je preučiti kategorijo mladih odraslih in dejavnike, ki vplivajo na (ne)odselitev od izvorne družine, predvsem dejavnik partnerske zveze in odnos s starši. Mladi odrasli so podvrženi novim oblikam partnerskih zvez, ki jim po eni strani prinašajo več svobode in eksperimentiranja, po drugi strani pa so še vedno pomembne vrednote zaupanja, spoštovanja, občutek varnosti in izpopolnjenosti. Raziskovalno vprašanje je tako usmerjeno na kvaliteto partnerske zveze, saj naj bi resna zveza, po najinem mnenju, pospeševalno vplivala na odselitev mladih odraslih od izvorne družine. Ker pa to zagotovo ni edini dejavnik, ki bi vplival na (ne)odselitev, se bova pri intervjujih in analizi osredotočili tudi na odnos s starši mladih odraslih (kot na drugi večji dejavnik), kjer predpostavljava, da dober odnos s starši na odselitev deluje zaviralno, slab odnos pa pospeševalno. Slovenija glede na model prehoda v odraslost pogojno spada v postkomunistični tip (postsocialistične države so kljub obdobju uniformne preteklosti precej raznolike, še posebej Slovenija z drugačno različico socializma, pa tudi transformacija poteka v njih z različno hitrostjo), hkrati pa ima nekatere značilnosti sredozemskega modela, kar pomeni, da so vezi med starši in otroki večinoma tesne, to pa poleg drugih dejavnikov - podaljšanega izobraževanja, šibkejših ukrepov države na trgu dela in trgu stanovanj - vpliva na podaljšano bivanje mladih pri izvorni družini.

2 MLADOST DVAJSETEGA STOLETJA

Značilnost sodobne družbe je, da je življenjski potek človeka razčlenjen na posamezne, med seboj ostro ločene življenjske faze, predvsem pa je v ospredju zanimanje za ločitev otroštva in mladosti od odraslosti ter zanimanje za njihov potek (Ule 2008, 48). Zaradi tega so dvajseto stoletje označili za stoletje mladosti in ravno mladina tako predstavlja fenomen dvajsetega stoletja (glej Ule 2002, 9–12). V tem času se je mladost konstruirala, odigrala pomembno vlogo pri družbenem razvoju ter privedla do znatnih sprememb odraščanja in do sprememb v življenjskih potekih (Ule 2008, 12). V dvajsetem stoletju je mlada generacija vzpostavila zanimive družbene vloge, ustvarila nove pomembne kulturne in civilizacijske spremembe ter pridobila toliko samozavesti in kazala tolikšne pripravljenosti in volje do družbenih sprememb, kot še nikoli do sedaj (Ule in drugi 2000, 17).

Mladost tako izpostavlja status mladega človeka, ki ni več otrok in prekine tesne in enostranske vezi s starši, hkrati pa še ni priznan kot odrasel, ampak je na meji, da na mesto otroških – mladostniških nalog, ki jih mora izpolnjevati, postopoma stopijo naloge, ki jih družba nalaga odraslemu človeku. Mladostnik se tako znajde v »vmesnem obdobju«, na katerega mejita dve relativno trdno definirani in dobro prepoznani življenjski obdobji – otroštvo in odraslost. Ker posameznik v tem obdobju »preizkuša« različne družbene vloge in meje, ki jih postavlja svet odraslih, je to obdobje označeno kot labilno in ambivalentno razvojno obdobje, ki zahteva posebno skrb in nadzor odraslih. V dvajsetem stoletju je obdobje mladosti še vedno zaznamovano z eksperimentiranjem z življenjem in večjo stopnjo avtonomije, vendar je poleg tega poudarek še na pravilni smeri oziroma pravilnem obnašanju, ki je ves čas jasno določeno (Morch v Ule in Kuhar 2003, 32) ter zavedanju posameznikov, da bodo rezultati njihovega početja dolgoročni in da bodo zaznamovali njihovo poznejšo odraslost (Ule in Kuhar 2003, 34). Zato je bila mladost v tem obdobju prepoznana kot izrecno formativno življenjsko obdobje, ki je ključno za življenje in delo odraslega človeka (Ule 2002, 9–10; Ule in Kuhar 2003, 31; Ule 2008, 50).

Sprva se mladost pojavi kot institucija uvajanja v odraslo družbo, ki jo imenujemo tradicionalna mladost ali prehodni psihosocialni moratorij¹ (Ule v Ule in Kuhar 2003, 31), ki je časovno omejen in vsebinsko zožen moratorij. Predstavlja krajše obdobje uvajanja v

¹ *Psihosocialni moratorij* v mladosti pomeni začasni odlog ali prekinitvev kakšne od osebnih ali socialnih obveznosti in obremenitev. Gre za cikle ali faze socialnega umika in socialne razdolžitve, ki strukturirajo svet v manjših časovnih enotah (dan, teden) in tudi v daljših življenjskih sekvencah (življenjskih obdobjih oz. fazah) (Ule in Kuhar 2003, 30–31).

odraslost, kjer je mladostnik kot »novinec« podvržen sistemu poglobitnih norm in ciljev poklicnega in družinskega toka odraslih in kjer nima časa za ustvarjanje samostojnega življenjskega sveta. Tu gre za klasično moderno oblikovanje mladosti v prvi polovici dvajsetega stoletja, ko v mladosti še ni prostora za avtonomno eksperimentiranje in ko je čas šolanja in s tem mladosti še dokaj omejen (Ule v Ule in Kuhar 2003, 31).

Modernizacija družbe po drugi svetovni vojni je doprinesla pojav in krepitev mladosti in s tem nov tip mladosti – t.i. izobraževalni moratorij, ki je ciljno-namensko usmerjen in opredeljen z obdobjem adolescence. Predstavlja časovno razširjen in vsebinsko bogat moratorij, kjer imajo mladi čas za lastno oblikovanje, razvoj in razrešitev bistvenih identitetnih problemov ter lastnega življenjskega poteka. Lahko bi rekli, da predstavlja prvi pravi moratorij – čas odlaganja obveznosti odraslih in vstopa v odraslo družbo, kjer je ključno, da se mladost razširja čez dvajseta leta in mladostniki vedno pozneje vstopajo v odraslost, kar je predvsem posledica daljšega izobraževanja in podaljševanje ekonomske odvisnosti od izvorne družine (Ule, Kuhar 2003, 31–32).

S podaljševanjem šolanja izobraževalni moratorij postaja vse bolj pomemben za posebno obliko mladosti oziroma t.i. postadolescensko obdobje podaljšane mladosti. Gre za časovno obdobje nove, intenzivne osebnostne in identitetne krize med dvajsetim in štiriindvajsetim letom - torej študentsko obdobje -, ki sledi prvotni identitetni krizi v adolescenci (Keniston v Ule in Kuhar 2003, 33), hkrati pa je v tem obdobju prisotna bolj zavestna in kritična refleksija lastnih socialnih vlog in družbe kot celote. Po Zinneckerju gre tu za obdobje mladocentrične orientacije mladih (v Ule in Kuhar 2003, 34), pri čemer gre, po mnenju nekaterih avtorjev, za »podaljšani infantilizem« razvajene sodobne mladine, ki se boji vstopa v odraslost in izgube mladinskih privilegijev, ki jih s seboj prinaša vstop v odraslost. Poleg tega je prisotno še nezadovoljstvo s podobami odraslosti, ki jim jo ponuja obstoječa družba ter nezadovoljstvo z družbo, v kateri naj bi živeli v prihodnosti. Tako je za postadolescensko populacijo značilno, da tega časa ne doživlja kot vmesnega, ampak so iz (podaljšane) mladosti naredili življenjsko fazo z njej lastnim življenjskim stilom in prakso, ki konkurira odraslim življenjskim stilom (Ule in Kuhar 2003, 33).

Mladost je tako v dvajsetem stoletju pridobila družbeni status, ko se mlad človek pripravlja in opravlja obveznosti za prehod v odraslost (Ule 2008, 120) preko socialnega eksperimentiranja s seboj in socialnim svetom. S tem si mladi že zgodaj ustvarjajo cilje svojega življenja oziroma življenjske odločitve, na primer o izobrazbenih poteh, ki jih pričakuje družba, v

katero so vključeni – ta proces Fuch in Zinnecker imenujeta »zgodnja biografija« (v Ule 2008, 192). Poleg tega lahko tu izpostavimo pozno doseganje ekonomske avtonomije mladih ter zgodnejše doseganje avtonomije v intimni sferi, kulturi in potrošnji (Ule in Kuhar 2003, 35). Skratka, s podaljševanjem mladosti se povečuje število let, ko se mladi pripravljajo na odraslost, ko delajo na sebi in ko starši ter izobraževalne ustanove vlagajo vanje, hkrati pa se zmanjšuje število let, ko so dejavni na trgu dela (Ule 2008, 193).

3 PREHOD IZ MLADOSTI V ODRASLOST IN MLADI ODRASLI

Tradicionalno je prehod iz mladosti v odraslost vseboval tri faze: 1. prehod iz ekonomske odvisnosti v ekonomsko neodvisnost; od izobraževanja do zaposlitve; 2. prehod od izvorne družine k svoji družini (poroka) in 3. prehod od vloge otroka do vloge starša (Jones v Oinonen 2003). Čas in vzorec teh prehodov se je skozi čas spreminjal, prav tako kot se je spreminjalo pojmovanje mladosti (glej Ule 1988; Oinonen 2003; Ule in Kuhar 2003). Danes ima prehod iz mladosti v odraslost nekatere značilnosti predindustrijskega modela, ko je obdobje tranzicije daljše, mladi pa skozi to obdobje iščejo svojo identiteto in postajajo avtonomni odrasli posamezniki (Oinonen 2003). Iz relativno predvidljive in linearne poti v odraslost, prihaja do kompleksnega, fragmentiranega in individualiziranega procesa. Prehodi iz mladosti v odraslost so vedno bolj nejasni, odmikajo se od tradicionalnih normativnih pričakovanj, vedno bolj so pluralistični, pa tudi tvegani in negotovi (Ule in Kuhar 2003, 38). Vedno pogosteje se govori o odlašanju prehoda v odraslost in o novem vmesnem obdobju med mladostjo oziroma postadolescenco in odraslostjo – mladih odraslih -, ki na eni strani prekinjajo z mladostniškim statusom, na drugi strani pa doživljajo zastoj pri prehodu v odraslost (Ule 1996; Ule in Kuhar 2003, 41). Gre za mlade, ki zajemajo obdobje starosti od druge polovice dvajsetih let do vse bolj čez trideseta leta. Po vseh tradicionalnih merilih (starost, izobrazba) ne sodijo več v kategorijo mladih, vendar pa še niso dosegli socialnega statusa odraslih v tradicionalnem pomenu (niso ekonomsko samostojni, nimajo redne zaposlitve, lastne družine ali pa še živijo v izvornih družinah) (Ule in Kuhar 2003, 41).

Pri moderni obliki mladosti so vloge, dejanja, dolžnosti in pravice mladih ter merila za prehod v odraslost tako časovno, kot vsebinsko neusklajeni (Ule 1996, 72). Prihaja do zameglitve meja med mladostjo in odraslostjo, saj obdobje mladosti ni več ključnega pomena za oblikovanje osebnosti ali biografskih elementov, ki naj bi določali celotno družbeno pot in status posameznika, hkrati pa prihaja do juvnilizacije odraslosti in družbe – dejavnosti, nekoč

značilne za mladost, se razširjajo v odraslost. Mladi odlagajo odločanje, ki naj bi ga opravili v prehodu oziroma v mladosti, ter ga prenašajo v odraslost (Ule in Kuhar 2003, 39). Da prehodi niso več tako predvidljivi in načrtovani ter, da so predvsem 'izpogajani' v institucijah, skozi katere gredo mladi ljudje (Ule in Kuhar 2003, 38), kažejo številni dejavniki oziroma spremembe pri kazalcih odraslosti.

Mladi lahko zapuščajo izvirne družine z namenom, da za nekaj časa zaživijo neodvisno preden se poročijo in si ustvarijo družino ali pa, da že začnejo živeti s partnerjem. Preden se ustalijo lahko zamenjajo več partnerskih zvez, na koncu se lahko odločijo za poroko ali pa za kakšno drugo obliko skupnega življenja. Pomembno je vedeti, da odselitev od izvirne družine ni nujno dokončna, niti ne označuje posameznikove neodvisnosti, saj so mladi, ki ne živijo več pri starših pogosto odvisni od njihove finančne pomoči, prav tako pa vedno računajo na to, da se v primeru brezposelnosti ali neuspele partnerske zveze, lahko vrnejo domov. Nekateri avtorji to negotovost in reverzibilnost imenujejo 'jo-jo' efekt, ki mlade vodi v premike med odvisnostjo in neodvisnostjo (Horowitz in Bromnick 2007).

'Jo-jozacija' se navezuje tudi na druga področja življenja mladih, kot sta izobraževanje in zaposlovanje. Zaradi vse večje tekmovalnosti, negotovosti in nestabilnosti na trgu delovne sile ter nerednih ali nizkih prihodkov, mladi podaljšujejo izobraževanje ali se v izobraževalni proces vračajo, menjavajo zaposlitve, ki pogosto niso redne, vse to pa predstavlja precejšna oviro k osamosvajanju in neodvisnosti ter ustvarjanju družine (Oinonen 2003; Horowitz in Bromnick 2007). Družbene spremembe tako vplivajo na daljše obdobje odvisnosti mladih od družine, predvsem pa se pokaže pomen prehoda iz izobraževanja v zaposlenost, ki se zdi dandanes precej pomemben, če ne celo najpomembnejši za mlade ljudi, saj močno vpliva na ostala področja oziroma prehode. Postopnost te tranzicije in razdeljenost na obdobja izobraževanja, nezaposlenosti in zaposlenosti, ki se med seboj prepletajo, vpliva tako na finančno in drugo neodvisnost, na odselitev iz izvirne družine, ustvarjanje svoje družine, na reševanje stanovanjskega vprašanja (Furlong 1997, 53; Oinonen 2003), skratka na vse, kar mlade odrasle zadržuje pred vstopom v odraslost. Lahko bi rekli, da sodobno življenje označujejo številna tveganja in nevarnosti, zato (po Giddensu) ljudje razmišljamo bolj preračunljivo in se trudimo zmanjšati možnost tveganja. Mladi tako vidijo npr. ustvarjanje družine, pred zadostno ekonomsko in materialno varnostjo, kot veliko tveganje (Oinonen 2003), zato je tvegan in težaven tudi prehod v odraslost.

Za mlade odrasle se tako zdi, da živijo v podaljšani sedanjosti, kjer se osredotočajo predvsem na trenutne prioritete in kjer težko načrtujejo prihodnost (Lewis in drugi v Oinonen 2003), saj je pridobivanje neodvisnosti težje in dolgotrajnejše. Poleg objektivnih, socialnih dejavnikov v ospredje prihajajo tudi subjektivni, psihološki dejavniki prehoda v odraslost. Zdi se, da mladi želijo več časa ostati v varnem okolju, čeprav za ceno svoje avtonomije in svobode. Odlasajo z resnimi razmerji, družino, otroci, navsezadnje tudi z izobraževanjem, z namenom, da uživajo različne svobode v prostoru med konvencionalno mladostjo in pravo odraslostjo (seveda ni odveč omeniti, da je ta svoboda v precejšni meri odvisna od ekonomskih in kulturnih dejavnikov) (Furlong 1997, 58). Gre za obdobje, ko posamezniki eksperimentirajo z različnimi življenjskimi stili, ko se (še vedno) oblikuje identiteta in nastajajo nove biografije.

Za mlade odrasle bi tako lahko označili vedno večje število mladih ljudi, ki po zaključku adolescence (zaradi subjektivnih in/ali objektivnih) razlogov še ne vstopajo v odraslost, s tem pa tvorijo neko novo fazo mladosti, za katero je na splošno značilno podaljšano bivanje v izvorni družini, podaljšano izobraževanje, pogosto nejasno partnersko razmerje, negotov ekonomski položaj, nimajo lastne družine oziroma otrok, so pasivni opazovalci družbenih razmer, hkrati pa doživljajo preboje na posameznih področjih – npr. pri zaposlitvi, v partnerski zvezi, kar poveča njihovo odvisnost in avtonomnost. Mladi odrasli so torej skupina, za katero je značilno, da imajo mnogo znakov odraslosti, ne pa še vseh bistvenih znakov (Ule in Kuhar 2003, 41).

4 VPLIV PARTNERSKE ZVEZE MLADIH ODRASLIH NA ODSELITEV OD STARŠEV

Ena izmed oblik medosebnega odnosa, ki je v življenju posameznika najbolj pomembna, je vzpostavitev partnerskega odnosa oziroma partnerske zveze (Musek 1995, 109–118). Vzpostavitev partnerske zveze predstavlja tudi enega ključnih mejnikov v prehodu v odraslost. Po tradicionalnih prehodih partnerska zveza oziroma zakonska zveza pomeni, da je posameznik pripravljen na skupno življenje s partnerjem, da je ločen od staršev in živi na svojem, ter da si je pripravljen ustvariti lastno družino. Glede na visoke ambicije mladih ter vse daljšega izobraževanja in s tem povezanega podaljševanja bivanja pri svojih starših, ni nič nenavadnega, da se je s tem spremenil tudi odnos mladih odraslih do vzpostavitve partnerske oziroma zakonske zveze. Kljub temu, da mnogo mladih odraslih še vedno živi pri starših, pa to nikakor ne pomeni, da ne bi bili mladi odrasli spolno aktivni in iskali partnerja (Ule in

Kuhar 2003, 101). Še vedno stremijo k tem, da si najdejo partnerja s katerim bi se družili, si delili življenje ter s tem izkušali občutek varnosti in zaupanja (Ule in Kuhar 2003, 104). Glede na obremenjenost mladih z vzpostavitvijo osebne, poklicne in socialne kariere, pa vsem ni po godu tradicionalni čas in oblika zveze, ki je pričakovana v družbi, zato se vedno bolj podaljšuje čas vstopanja v zavezujoče odnose (Wilkinson v Ule 2003, 50), prav tako pa so se oblikovale raznolike oblike zvez, od stabilne – resne romantične zveze, LAT faze partnerske zveze² do bežne zveze – brez obveznosti (Ule in Kuhar 2003, 97). Mladi odrasli tako eksperimentirajo tudi na tem področju oziroma lahko bi rekli, da se večina mladih odraslih v svojih stališčih do ljubezni bolj usmerja k slogu ludusa – kar pomeni ljubezni v stilu igre, v nasprotju kar je značilno za odrasle, da so bolj usmerjeni k slogu agape – ljubezni kot dajanja (Damsteegt v Musek 1995, 118).

Po Wilkinsonu (v Ule in Kuhar 2003, 51) mladi odrasli vstopajo v nov tip partnerskih razmerij, in sicer z izredno visokimi pričakovanji. Gre za odnos, kjer naj bi partnerja vstopala in izstopala v/iz razmerja prostovoljno in z namenom, da jima doprinese določene prednosti. Od partnerja se pričakuje enakovreden odnos, hkrati pa je v določenih stvareh pričakovano, da se partnerja dopolnjujeta in s tem ustvarjata odnos, ki ju izpolnjuje. Tako ni več zavezanosti »skupaj do smrti«, ampak le še zavezanost »tako dolgo, kot bodo stvari šle dobro«. Mladi odrasli menijo, da je v razmerju najbolj pomembno zaupanje, medsebojno spoštovanje, razumevanje in strpnost med partnerjema (Ule in Kuhar 2003, 51; Ule 2008, 186). Partnerska zveza naj bi bila mesto, kjer občutimo emocionalno bližino, stabilnost in varnost. Mladi odrasli izpostavljajo prednosti partnerskega življenja v smislu boljše socialne integracije, socialne in emocionalne podpore ter izboljšanega ekonomskega položaja (Ule in Kuhar 2003, 104). Prav ekonomska samostojnost obeh partnerjev naj bi precej ugodno vplivala na stopnjo medsebojnega zaupanja in spoštovanja partnerjev (Ule in Kuhar 2003, 51). Partnerska zveza na drugi strani omogoča zadovoljitev osnovnih človekovih potreb, kot so ljubezen, intimnost in spolni užitek, kar naj bi doprineslo boljše blagostanje posameznika oziroma partnerja v partnerski zvezi (glej raziskavo v Soons 2008), hkrati pa lahko partnerska zveza oziroma partner sam vpliva na posameznikovo - partnerjevo kognicijo, emocije in akcije, s čimer naj bi partner pridobil na socialnem kapitalu in samozavesti (Gove idr. v Soons 2008, 606). Doseči vse te elemente partnerske zveze, ki naj bi posameznika izpolnjevala, pa zahteva

² *LAT faza partnerske zveze* (ang. Living apart – together) pomeni, da partnerja ne živita v skupnem gospodinjstvu, temveč v svojih izvornih družinah. V devetdesetih letih je LAT faza postala vmesna faza med družinsko odvisnostjo (od izvorne družine) in docela neodvisnim življenjem.

»odnosno delo«, kar pomeni veliko pogovarjanja in medsebojne naklonjenosti med partnerjema, ki pa seveda vzame veliko napora in časa.

Kaj sledi, ko mlad odrasel posameznik vzpostavi stabilno zvezo, ko najde partnerja s katerim rad preživlja čas in deli vsakdanje reči? Ali naj ne bi potem nastopil nadaljnji korak – skupno življenje? Glede na spremembe, ki se dogajajo na področju vzpostavitve partnerske zveze se odpira vprašanje, kaj je torej tisti ključni dejavnik, ki mlade odrasle spodbudi, da se vendarle odločijo za skupno življenje proč od izvorne družine oziroma kaj je glavni razlog za prelaganje le tega? Kot enega izmed glavnih razlogov za prelaganje odločitve o skupnem življenju s partnerjem bi lahko navedli, da velika večina mladih odraslih namensko »prelaga« vzpostavitev stabilnega razmerja na čim kasnejša leta (Rosh White 2003, 155), kajti pred tem se mladi posvečajo svojim življenjskim – kariernim ciljem in menijo, da bi partnerska zveza (negativno) vplivala na njihovo individualnost, da bi »izgubili« samega sebe ter da bi partner preveč vplival na njihove želje in cilje (Rosh White 2003, 156). Zdi se torej, da šele ko mlad odrasel človek doseže določene cilje v svojem življenju, se posveti tudi partnerski zvezi in ko najde tistega »pravega« partnerja (ne v smislu za vekomaj, temveč za toliko časa kot bo trajal trenutek ugodja), začne sprva razmišljati o skupni prihodnosti, kasneje pa tudi o skupnem življenju. Drugi relevanten razlog, da mladi odrasli podaljšujejo bivanje pri izvorni družini in se zaradi tega kasneje odločajo za skupno življenje s partnerjem/ko, je tudi želja po varčevanju in s tem omogočen dober začetek v lastni družini (glej Ule in Kuhar 2003, 97–104).

Seveda se poteki prehodov, ko mladi odrasli odhajajo od doma na svoje z namenom, da zaživijo skupaj s partnerjem in da si ustvarijo lastno družino, v različnih državah razlikujejo (odvisno od pogojev in kulturnih značilnosti). Na primer mladi odrasli v Franciji zapustijo izvorno družino in se zapletejo v partnerske odnose razmeroma hitro, četudi niso še popolnoma finančno samostojni, kar pomeni, da so še vedno delno odvisni od svojih staršev, podobno je pa tudi na Danskem. Še posebej hitro dosežejo samostojen staž mladi odrasli na Švedskem, kjer se večina odseli od doma že pri 25.-ih letih in si ustvari lasten dom, lahko pa živijo sami ali v kohabitaciji. Ravno nasprotno je na Irskem, kjer mladi odrasli kaj hitro postanejo finančno samostojni, vendar odlašajo z vzpostavitvijo stabilne, resne partnerske zveze ter z odselitvijo od doma (glej raziskavo European Community Household Panel v Ule in Kuhar 2003, 69). V Sloveniji se med mladimi odraslimi zelo pogosto pojavlja t.i. »poldružinsko življenje« ali imenovana LAT faza partnerske zveze, kjer partnerja živita hkrati skupaj in hkrati narazen pri svojih izvornih družinah (Ule 2003, 42).

K skupnem življenju s partnerjem spada tudi ustvarjanje lastne družine, ki je v tradicionalnih pogledih povezano s poroko – zakonsko zvezo. Vendar pa danes formalni zakon izgublja privlačnost in pomen, zato narašča število mladih odraslih, ki živijo skupaj le v kohabitaciji³ (Ule in Kuhar 2003, 63), pri čemer kohabitacija za mlade odrasle predstavlja najbolj smiselno opcijo in nekakšen poskusni zakon pred zavezanostjo (Beck in Beck-Gernsheim v Ule in Kuhar 2003, 53). Tako mladi odrasli sprva preizkusijo partnerske odnose, šele kasneje se odločijo – če sploh - za zakonsko zvezo in šele na koncu se zavežejo starševstvu, ki je danes zelo pretehtana, zavestna in odgovorna naloga (Ule in Kuhar 2003, 50). Dandanes v sodobni družbi partnerja močno pretehtata odločitev za otroka - ni več samoumevno kdo bo skrbel za otrokovo vzgojo, vedno pogosteje pa se vzpostavlja tudi vprašanje finančne sposobnosti staršev in kako vzgajati otroka v dostojni meri (Häussler v Ule in Kuhar 2003, 58), zato se znatno povečuje starost pri kateri imajo mladi odrasli pari prvega otroka.

Mladi odrasli so tako podvrženi novim oblikam partnerskih zvez, ki jim po eni strani prinašajo več svobode in eksperimentiranja v svojem življenju, hkrati pa jim otežujejo vedenje, kajti nimajo nekih obstoječih vzorcev in navodil, kako se »pravilno« vesti. Najbolj pomembno je, da se je sicer meja vstopanja v zavezujoče odnose povišala, da pa se pomen zveze, ki naj bi posameznika obogatila (še) ni izgubil, temveč je le dobil drugačne lastnosti in prednosti. Prav tako se nam postavlja vprašanje, kaj mlade odrasle zavira oziroma spodbuja, da se s partnerjem odločita za skupno življenje. Recimo pri mladih odraslih v Italiji je ključni in hkrati edini sprejemljiv kulturni dejavnik odselitve od izvorne družine, prav vzpostavitev partnerske in nato zakonske zveze (Lanz 2007, 533–534). V Sloveniji je partnerska zveza in želja po skupnem življenju lahko eden izmed glavnih razlogov, da se mladi odrasli odselijo od izvorne družine, vendar se postavlja vprašanje ali je to pospeševalni, morda celo ključen dejavnik odselitve, ali pa morajo biti izpolnjeni še drugi, v očeh današnje mladine, bolj pomembni pogoji, ki omogočajo samostojno in hkrati skupno življenje s partnerjem proč od izvorne družine. Na drugi strani lahko namreč lagodno življenje pri starših, zavira mlade odrasle pri odselitvi in zato ne hitijo na svoje, kljub resni partnerski zvezi.

³ *Kohabitacija* je izvenzakonska skupnost oziroma življenje s partnerjem, s katerim niso poročeni (Ule, Kuhar 2003, 70).

5 VPLIV ODNOSA S STARŠI NA ODSELITEV MLADIH ODRASLIH

Jasno je, da se razmerje oziroma odnos med otroki in starši, ko otroci zapustijo svoja najstniška leta in postanejo odrasli, spreminja. Nekatere psihoanalitične teorije to označujejo kot zadnjo pomembno ločitev med starši in otroki, zagovorniki teorije individuacije pa to idejo zavračajo in potrjujejo, da mladi odrasli v tem obdobju razvijejo avtonomijo, ki je v ravnotežju z razmerjem s starši. Po tej teoriji otroci tako še vedno ostajajo povezani s starši, še več, razmerje oziroma odnos se razvije v bolj vzajemnega in recipročnega (Gowert 2008, 401). Prihaja do liberalizacije vzgojnih stilov, do vse bolj neformalnih in osebnih odnosov med odraslimi in mladimi, do manjše potrebe staršev po formalnem izkazovanju avtoritete, do reflektivnega pogovora med generacijami ter do uveljavljanja partnerskega odnosa med starši in odraščajočimi otroki, kjer so starši vodniki, zaupniki, svetovalci in zagovorniki otrok (Ule 2008, 192–193). In kakšni so razlogi za takšen razvoj oziroma spremembe?

Adolescenca in post-adolescenca sta pri mladih obdobji številnih življenjskih sprememb oziroma t.i. razvojnih prehodov (angl. developmental transition). Značilni so predvsem: podaljšanje izobraževanja, vstopanje v resno partnersko zvezo, zapuščanje doma staršev, življenje s partnerjem, vstop na trg delovne sile ipd., vsem pa je skupno to, da vplivajo na pridobivanje 'odraslega družbenega položaja' in na vedno večjo avtonomijo od izvorne družine. Velik pomen pri odraščanju in prehajanju mladih iz otroštva v odraslost pa imajo tudi starši, zato je pomembno kakšen odnos se vzpostavi med njimi. Različni stili starševanja (glej Aquilino 1999, 59; Ule 2008, 89) lahko pomembno vplivajo na odnose med starši in otroki, se je pa ravnotežje v družinskih odnosih v zadnjem času spremenilo v prid večje enakopravnosti na medgeneracijski ravni (t.i. generacijsko premirje).

Obe strani se danes pogajata in hkrati razvijata svoj življenjski stil. Konfliktnost v medgeneracijskih razmerjih iz preteklosti je zamenjalo medsebojno priznavanje prostora in življenjskega stila drugega, prihaja do večje solidarnosti, lojalnosti in zaupanja (Ule in Kuhar 2003, 50). Na splošno lahko opazimo spreminjanje narave osebnih odnosov, kjer je v ospredju pogajanje in demokratizacija. Moški, ženske in otroci prvič v zgodovini stopajo v intimna razmerja kot v načelu enaki subjekti. Giddens to poimenuje 'čista razmerja', vprašanje pa je, če so razmerja med starši in otroki sploh lahko 'čista', saj gre za očitno neravnovesje moči, predvsem v zgodnjem otroštvu (glej Ule 2002, 87-88). Vseeno lahko rečemo, da v odnosih med starši in otroki najdemo elemente čistega razmerja, saj je za »večino sodobnega

družinskega življenja značilno intenzivno odnosno delo, nenehna medsebojna prilagajanja in dogovarjanja na vseh ravneh« (Ule 2002, 88).

Različne empirične študije in terapevtska praksa ugotavljajo, da imajo starši pri odraščanju otrok pomembno vlogo. Raziskave vedno znova potrjujejo, da so starši najpomembnejše osebe v življenju odraščajočih mladih in da večina mladih ohranja občutek čustvene bližine s starši do odraslosti (Ule 2008, 76). Mladostniki danes želijo drugačen status v družini kot so ga imeli v preteklosti, predvsem več svobode in samostojnosti. Ko mladostniki pridobivajo avtonomijo, morajo starši do neke mere opustiti svoj nadzor. Ta proces velikokrat ne poteka gladko in nekonfliktno, zato odnosi običajno postajajo bolj zahtevni, bolj razumski in manj čustveni. Zmanjšuje se bližina in povečuje konfliktnost, konflikti pa se ponavadi prenehajo v pozni adolescenci oziroma pri prehodu v odraslost, ko odnosi postajajo tudi vedno bolj nepristranski in enakopravni (Williams 2003, 60–61; Ule 2008, 77–78). Velik pomen pri zagotavljanju avtonomije ima zaupanje. Starši morajo otroku zaupati, kar se doseže predvsem s komunikacijo in s sporočanjem otrok o njihovih vsakdanjih aktivnostih, torej z njihovim prostovoljnim informiranjem staršev o sebi (glej Williams 2003, 61–62).

Za razmerja oziroma odnose med starši in otroki je značilno, da obstajata dve realnosti oziroma perspektivi. Teorija o generacijskih interesih govori o tem, da naj bi starši poročali o bolj pozitivnem medgeneracijskem razmerju kot mladi. Starši razmerje s svojimi otroci vidijo bolj povezano in kvalitetno, vidijo več zadovoljstva in ugodja, manj tenzij in več bližine (glej Aquilino 1999, 861–862), mladim pa se na drugi strani zdi, da starši pogosto želijo vplivati na njihovo življenje, na njihovo samostojnost in zasebnost, poročajo pa tudi o pogostejših konfliktih in prepirih. Odnos med starši in otroki se ob prehodu v odraslost spreminja. Gowert (2008, 405–406) je v longitudinalni študiji ugotovil naslednje: a) bolj, ko mladi odrasli zaupajo staršem, večja je verjetnost, da se bodo prej poročili; b) ko mladi odrasli začnejo z delovnim procesom in/ali zapustijo dom staršev ter še ne živijo s partnerjem, se pogostost njihovih diskusij in konfliktov ohrani oziroma celo poveča v primerjavi z vrstniki, ki še živijo doma; c) ob morebitnem življenju mladih odraslih v dvoje se zmanjšajo sredstva in materialna pomoč s strani staršev, saj mladi starše v manjši meri vidijo kot le oskrbovalce, doživljajo pa jih tudi kot manj vsiljive in stroge. Na splošno so rezultati pokazali, da se po razvojnih prehodih odnos med starši in otroki nagiba v smer manjših napetosti in k manjšim negativnim izkušnjam, kljub temu, da starši do neke mere še vedno želijo ohraniti nadzor. Stopnja obojestranskega zaupanja se ohranja, še več, mladi odrasli ne doživljajo več toliko

nenaklonjenih vidikov v razmerju s svojimi starši. Za mnoge mlade odrasle so starši vir, kamor se lahko obrnejo po pomoč in nasvet, ko to potrebujejo.

Prehod(i) k odraslosti torej napoveduje(jo) manj konfliktna in bolj tesna razmerja med starši in otroki. Seveda velja, da na prehode lahko vpliva tudi (preteklo) razmerje oziroma odnos med starši in otroki. Slabši odnos s starši vpliva na (pre)zgodnje prehode mladih in povečuje željo po večji avtonomiji v čim krajšem času, na drugi strani pa pozitiven in stabilen odnos vpliva na 'raziskovanje' odraslega sveta in (bolj) uspešne razvojne prehode (glej Gowert 2008, 402). Če bi torej odnos s starši povezali z (ne)odselitvijo mladih odraslih, bi lahko dejali, da dober odnos s starši na odselitev deluje nekoliko zaviralno, slab odnos s starši pa je predvsem pospeševalni dejavnik pri odselitvi mladih od izvorne družine. Nesoglasja med starši in mladimi odraslimi, ki še živijo doma, se ponavadi vrtijo okoli gospodinjskih opravil, prostora, manj možnosti za razvijanje svojega življenjskega stila, obiskov prijateljev, partnerja ipd.

Za mlade odrasle je danes značilno predvsem stanje hkratne odvisnosti od staršev (materialne in psihološke) ter avtonomije. Mladi vse pozneje zapuščajo dom staršev, se pa leto odselitve oziroma starost in način bivanja po odselitvi, razlikuje med državami. Na Severu Evrope mladi zapustijo dom staršev v zgodnjih dvajsetih letih (ali kasneje), po odselitvi pa bivajo na različne načine - sami, skupaj s prijatelji ali s partnerjem, v južni Evropi pa mladi odrasli živijo pri starših do zgodnjih tridesetih in se šele takrat odselijo in ustvarijo lastno družino. Razlogi za takšne razlike so v tem, da mladi na Severu (npr. Velika Britanija) hitreje dosegajo mejnike odraščanja (stabilna služba, finančna stabilnost, stanovanjska avtonomija in stabilno partnerstvo), kot njihovi vrstniki na jugu Evrope. V Italiji in Španiji na primer, mladi odraščanje zavlačujejo na vseh točkah, drugje pa je značilno odlašanje na nekaterih področjih in pospeševanje na drugih (Ule in Kuhar 2003, 67–70). Na razlike med državami vplivajo predvsem raznoliki socialni, kulturni in institucionalni vzorci. Obstajajo različni modeli prehodov v odraslost, kjer je za Južno Evropo značilna 'močna', povezana družina, za Severno Evropo pa 'šibka', manj povezana družina (glej Ule in Kuhar 2003, 73–96). Slovenijo bi glede na model prehoda v odraslost lahko deloma uvrstili v postkomunistični tip, saj so se v obdobju tranzicije dogajale spremembe na vseh področjih življenja, znižala se je tudi podpora države, deloma pa v sredozemski model, za katerega so značilne tesne vezi med starši in otroki, relativno dolgo izobraževanje, podaljšano bivanje mladih pri izvorni družini in na splošno precej dolgo trajajoča odvisnost od staršev.

Kako se bodo razmerja med starši in otroki še razvijala je precej težko napovedati, zagotovo pa sta značilni dve stvari. Prvič, da praktično ni nikogar več, ki bi imel otroke iz ekonomskih razlogov, celo nasprotno, otroci so v ekonomskem smislu zelo zahtevna investicija in drugič, da se razmerja med starši in otroki intenzivno demokratizirajo (glej Ule 2002, 89). Kljub spremembam, novim pričakovanjem in napetostim družina za odraščajoče otroke še vedno ostaja ključni vir ljubezni, podpore, varnosti, udobja ter pomemben del mladostnikovega socialnega, izobraževalnega, emocionalnega in materialnega življenja (glej Lahelma 2008, 209; Ule 2008, 79).

6 METODOLOGIJA

6.1 Raziskovalna metoda

V diplomski nalogi sva uporabili kvalitativno metodo raziskovanja, in sicer sva izvedli pol - strukturirane intervjuje. Opravili sva osem intervjujev - štiri intervjuje z osebami, ki še živijo pri starših in štiri z osebami, ki ne živijo več pri starših. Kriteriji po katerih sva omejili vzorec raziskovanja so bili: starost od 25 do 35 let, dokončana izobrazba posameznika (da trenutno ni v izobraževalnem procesu), ter da je posameznik v partnerski zvezi že vsaj dve leti. Za skupino, kjer so se mladi že odselili od izvirne družine, je veljalo še, da posameznik živi skupaj s partnerjem že vsaj eno leto. Postavili sva si določene smernice in s tem vnaprej sestavili določena vprašanja, hkrati pa sva bili med intervjuji fleksibilni in sva postavljali še dodatna vprašanja. S pomočjo kvalitativne metode raziskovanja – pol-strukturiranih intervjujev – sva želeli doseči čim bolj poglobljeno analizo teme, ki sva si jo izbrali. Pri vseh intervjuvancih sva se osredotočili na tematiko vpliva partnerske zveze in odnosa s starši - dejavnika, ki naj bi pospeševalno ali zaviralno delovala na odločitev mladih odraslih o odselitvi od izvirne družine. Seveda pa so se določena vprašanja razlikovala glede na to, ali intervjuvanec živi doma ali pa živi skupaj s partnerjem.

6.2 Vzorec – enota raziskave (demografija)

Vzorec raziskave je razdeljen na dve enoti. V prvo enoto sva uvrstili tiste intervjuvance, ki še živijo pri starših, v drugo pa tiste, ki so se že odselili od doma. V prvi enoti so tako zajeti trije moški, v starosti 30., 27. in 26. let ter ženska, stara 32. let. Vsi razen enega izhajajo iz urbanega območja ter vsi živijo skupaj v gospodinjstvu s svojimi starši in brati ali sestrami.

Vsi imajo zaključeno minimalno srednjo – poklicno šolo (dva intervjuvanca imata sedmo stopnjo izobrazbe, eden šesto in eden peto stopnjo) ter so redno zaposleni.

V drugo enoto raziskovanja sta vključeni dve ženski, stari 29. in 30. let ter dva moška, stara 29. let. Ti intervjuvanci vsi izhajajo iz urbanega območja in živijo skupaj s partnerjem (dva sta poročena, dva pa živita v kohabitaciji) ter svojimi otroki. Prav tako imajo tudi ti intervjuvanci dokončano minimalno srednjo šolo (eden ima peto stopnjo, dva sedmo stopnjo in eden osmo stopnjo izobrazbe) ter so redno zaposleni.

7 ANALIZA

Partnerska zveza in odnos s starši sta, kot že omenjeno, pomembna dejavnika pri prehodu mladih v odraslost. V analizi intervjujev bova skušali pokazati, kako posamezen dejavnik vpliva na mlade odrasle in njihovo podaljšano bivanje doma ali na hitrejšo odselitev od izvorne družine. Ugotavljali bova, če je stabilna partnerska zveza pospeševalni, morda celo ključen dejavnik odselitve, ali pa morajo biti izpolnjeni še drugi pogoji za odselitev. Na drugi strani naju bo zanimal odnos med starši in otroki tistih mladih odraslih, ki še živijo doma in tistih, ki so se že odselili. Predpostavljava, da dober odnos s starši lahko na odselitev deluje nekoliko zaviralno, slab odnos s starši pa pospeševalno. Toda ali je želja po življenju s partnerjem ali pa slab odnos s starši že zadosten razlog za odselitev? Se morda dejavnika povezujeta še z drugimi pogoji? Zanimivo bo videti tudi, če sta dejavnika partnerske zveze in odnosa s starši v kakšni povezavi. Se morda mladi odrasli s stabilno partnersko zvezo hitreje odselijo, če je odnos s starši slab in obratno, ali lahko lagodno življenje pri starših zavira mlade odrasle pri odselitvi in zato ne hitijo na svoje, kljub resni partnerski zvezi?

7.1 ANALIZA ŽIVLJENJSKEGA STILA MLADIH ODRASLIH, KI ŠE ŽIVIJO DOMA PRI STARŠIH

7.1.1 Vpliv partnerske zveze

Intervjuvanci, ki še vedno živijo pri starših so trenutno v »resni, stabilni« partnerski zvezi, tako, da ne eksperimentirajo več na tem področju osebnega življenja. Zanimivo je, da so stari med 27. in 32. leti, njihova partnerska zveza pa traja (še) povprečno dve leti. Le intervjuvanec P. J., ki je star 25. let je v partnerski zvezi že deset let. Na splošno

intervjuvancem partnerska zveza pomeni zelo veliko, označujejo jo kot zadovoljivo in poudarjajo, da so najbolj pomembni zaupanje, spoštovanje in razumevanje ter skupni cilji in interesi; moški intervjuvanci pa poleg naštetega poudarjajo tudi: *»...da ni nepotrebnega teženja«* in *»...reden seks«*. Za Slovenijo je še prav posebej značilno, da so mladi odrasli v resni partnerski zvezi, ki jo imenujemo LAT faza partnerske zveze, katera označuje, da partnerja živita skupaj in hkrati narazen v svojih izvornih družinah, kar lepo opisuje intervjuvanec P. J.: *»skupnega življenja imava mogoče zadnjih nekaj let (tri), ker je prej ona študirala v Ljubljani, jaz pa sem doma delal. Pa še to sva zdej kot dva turista, ki se selita od enega k drugemu.«*

Za nov tip partnerske zveze je prav tako značilno, da imajo mladi odrasli zelo visoka pričakovanja s strani partnerja in od same zveze. To se vidi tudi v odgovorih intervjuvancev, ki naštevajo mnogo želja in zahtev, ki naj bi jih izpolnjeval njihov partner oziroma prednosti, ki naj bi jih pridobili s partnersko zvezo. Sprva je pomembno, da se v partnerski zvezi počutijo gotovega in izpolnjenega, kar lahko rečejo, da v tej (sedanji) zvezi se. Na splošno prav vsi pričakujejo, da *»dobra partnerska zveza«* vsebuje zaupanje, medsebojno spoštovanje, razumevanje, strpnost, svobodo in ljubezen ter: *»...mora biti dober, zdrav odnos«* in *»...vse naštetu plus veliko humorja, smeha, zabave, strasti in seveda spolnosti.«* Poleg tega jim je v partnerski zvezi zelo pomembno, da se partnerja med seboj spodbujata in si pomagata. Intervjuvanci pravijo, da imajo partnerje, ki jim pomagajo in jih spodbujajo pri različnih odločitvah, razlika pa se opazi v tem, da intervjuvanec P. J., ki je že dalj časa v zvezi, vse odločitve sklepa skupaj s partnerko, ostala dva moška intervjuvanca pa navajata še neko samoodločanje, v smislu da: *»...se lahko tud sam odločam...«* oziroma *»večinoma odločam sam.«* Iz tega lahko sklepamo, da se šele po določenem času partnerja zavežeta v neko skupnost, ko skupaj odločata o vsem, vendar pa je to odvisno tudi od posameznikov, njihovega karakterja ipd.

Na vprašanje, ali menijo, da bo zveza trajala, so skoraj vsi intervjuvanci odgovorili, da kakor kaže, bo zveza trajala. Večina se s trajanjem zveze ne obremenjuje, kot povzame eden izmed intervjuvancev: *»Ni se potrebno obremenjevati za stvari na katere ti nimaš 100% vpliva, zato je bolje da neobremenjeno uživaš, pa vidiš kaj ti je življenje pripravilo.«* Prihodnost s partnerjem si intervjuvanci predstavljajo tako, da bodo skupaj živeli, si ustvarili družino, intervjuvanec F. A. pa je navedel: *»...čakam, da najprej naredi šolo, pa da dobi eno zaposlitev, pol bi se pa nekak lahko začela naprej zgovarjat...skupno življenje, stanovanje,*

družina... tko nekak no...» Skoraj vsi intervjuvanci trenutno v svojem življenju dajejo prednost družini in partnerju, le intervjuvanec F. A. skuša dati prednost vsemu po malem, tako družini, partnerju, prijateljem in delu.

Glede na to, da še vsi intervjuvanci živijo pri starših in da so trenutno v resni partnerski zvezi za katero menijo, da bo trajala in se v prihodnosti vidijo skupaj s partnerjem, naju je zanimalo, kaj je potem tisto bistveno, zaradi česar bi se odločili za odselitev od doma in za skupno življenje s partnerjem. Intervjuvanci so predvsem navajali hkratno željo po skupnem življenju, razumevanje, zaupanje, skupne cilje in interese ter: *»...res sva že dolgo skupaj in si želiva svoj mir«*, *»... pri določenih letih je potrebno zaživeti samostojno tako, da je vse lahko razlog za ta korak.«* Da pa bi bila prav partnerska zveza tisti ključni dejavnik, vzrok za odselitev, pa intervjuvanci menijo, da je sicer: *»...največkrat zveza pogoj...«*, ni pa ključen, glavni vzrok za ta korak, kajti menijo, da morajo biti izpolnjeni še drugi pogoji, kot so finančna zmožnost, stanovanje idr. Bi pa vsi intervjuvanci ob morebitni izselitvi od doma raje živeli s partnerjem, kot pa sami.

Ker so posamezniki že dalj časa v partnerski zvezi, naju je zanimalo tudi, ali bi se v primeru, če bi bil na poti otrok, odselili takoj ali ne. Intervjuvanci še vedno колеbajo in navajajo, da: *»...če bi imel možnost bi se odselil«*, *»odvisno koliko prostora je v hiši, da si lahko urediš lastno stanovanje«*, *»ostal bi pri starših«* in le intervjuvanka E. M. je rekla, da: *»...bi se odselila, ker bi nas bilo doma že kar preveč in tud ne bi pomoje shajali skupaj....«* Tako je možno, da si sicer intervjuvanci želijo odseliti, vendar se zdi, kot da posamezniki še ne upajo narediti tistega nadaljnjega koraka v skupno življenje, kajti skoraj vse partnerske zveze so še dokaj sveže (dve leti po najinem mnenju ni dolga doba) in mogoče še ni tistega stoodstotnega prepričanja v zvezo ali pa so dejansko ovire v finančnih zmožnostih in dragih nepremičninah ipd.

Se pa intervjuvanci strinjajo, da gre za vsesplošen pojav, ko mladi vstopajo v skupno življenje vedno kasneje, ter navajajo, da je vstop: *»...v resno zvezo sigurno kasneje. Ker se hočejo zmeri bolj znoret pa to. Čeprav zdej ko so ti facebooki pa net logi pa to, so kr hitr v kakšni zvezi, sam to je bolj tako, pomoje nič resnega.«* Razlogi pa so po njihovem mnenju tudi: *»...ekonomski in lepo je biti svoboden do določenih let in neobremenjeno živeti sam«* ter *»...zaradi težnje k boljši izobraženosti, je časovni zamik večji ravno zaradi tega«*. Zaradi poudarka na ekonomskih razlogih za odselitev, naju je zanimalo, ali je pomembno, da sta oba partnerja ekonomsko neodvisna in večina je odgovorila, da to ni pogoj, je pa dobro, če sta.

Ko se posamezniki odločajo za skupno življenje, se zraven pojavi tudi vprašanje večne ljubezni in zakonske zveze. Intervjuvanci imajo glede tega deljena mnenja, in sicer intervjuvanec P. J. verjame v večno ljubezen in tudi poroka mu veliko pomeni, podobno intervjuvanka E. M., ki zakonsko zvezo označuje kot: *»neko stabilnost in stalnost«*, ostala dva moška intervjuvanca pa menita, da naj: *»...traja dokler traja, ponavadi pa to vse skupaj postane navada, neko okolje udobja kateremu se z leti ne odpovemo. Je pa res da se z leti ljudje spreminjamo, tako da res nikoli ne veš«*; *»...ja dokler je dobro naj traja, če pa enkrat ne funkcionira več pa ni več večne ljubezni...pa ne gre več.«*

Obenem se postavlja tudi vprašanje lastne družine. Intervjuvanci bi se zavestno odločili za otroka v primeru, da si oba partnerja tega želita in da imata izpolnjene določene pogoje, v smislu financ, zaposlitve in stanovanja. Enostavno povedano s strani dveh intervjuvancev: *»...najprej štalca pol pa kravca...«* Za pravi trenutek obdobja za starševstvo intervjuvanci navajajo pogoje, kot so ljubezen in stalni partner ter finančne zmožnosti, intervjuvanec P. J. pa zraven navaja še: *»...pomoje je, ko si mlad, najbolje imeti otroka ker maš takrat tudi še največ energije, samo denar je problem.«* Za prednosti, ki naj bi oziroma jih prinašajo otroci, intervjuvanci navajajo veliko veselja, radosti in potomstvo, kot slabosti pa izpostavljajo veliko finančno in časovno obveznost ter veliko odgovornost in skrb, ki jo otrok predstavlja. Za konec naju je zanimalo še kaj si posamezniki predstavljajo pod pojmom družina, in največkrat je bil odgovor: *»moški, ženska in otrok ali več njih.«* Poleg tega so navajali še pojme kot so: *»...sreča in odgovornost«* ter *»...stabilnost.«*

7.1.2 Odnos s starši

Pri tradicionalnih prehodih v odraslost je bilo značilno, da se mladi precej hitro osamosvojijo in odselijo iz doma staršev. Danes so življenjski stili mladih drugačni in veliko mladih odraslih podaljšuje bivanje doma, kjer jim je lepo in finančno ugodno (to velja predvsem za sredozemski vzorec, katerega značilnosti lahko deloma pripišemo tudi Sloveniji). Po podatkih raziskave *Slovensko javno mnenje 1999* živi pri starših 73 % mladih med 25. in 29. letom starosti in 33 % mladih med 30. in 34. letom (glej Ule in Kuhar 2003, 106).

Vsi intervjuvanci, ki še živijo doma pri starših, so glede tega na splošno izražali zadovoljstvo. *»Doma me čaka skuhana hrana, oprane obleke...doma mi je lepo, tako da mi ni do tega, da bi se preselil v kratkem času.«* Ko pa sva intervjuvance vprašali, če jim ustreza situacija, da še

živijo doma, če si želijo sprememb na tem področju, ter če se želijo kmalu odseliti, sva dobili naslednje odgovore: *»...ni mi hudega, samo bi se pa počasi že rad odselil...«*, *»želim se odseliti na svoje, da bi imela proste roke pri odločanju«*, *»zaenkrat mi odgovarja, da sem doma...v bližnji prihodnosti si tega ne želim...enkrat sigurno hočem na svoje«*, *»glede na to, da imam že deset let punco, komaj čakam da se odselim.«* Mladi so torej nekako 'ujeti' med dvema izbirama – ostati pri starših, kjer jim 'nič ne manjka' in željo po odselitvi, s čimer bi pridobili avtonomijo.

Pri iskanju nadaljnjih razlogov, ki vplivajo na ostajanje doma, sva izločili podaljšano izobraževanje, saj so vsi intervjuvanci svoje izobraževanje že končali, ter iskanje zaposlitve, saj imajo vsi intervjuvanci redno zaposlitev. Ugotovili sva, da kljub dolgotrajnejši partnerski zvezi, v kateri so vsi intervjuvanci in ki bi lahko vplivala na (hitrejšo) odselitev od staršev, mladi še vedno živijo doma. Glavni razlog za ostajanje doma, poleg subjektivnih dejavnikov, tako ostanejo predvsem finančne (ne)zmožljivosti, kar so izpostavili tudi intervjuvanci. Govorijo predvsem o dragih nepremičninah in najemninah, zato se jim zdi smiselno še nekaj časa ostati doma pri starših, saj tako lahko lažje privarčujejo denar. Ko sva jih vprašali pod kakšnimi pogoji bi se odselili oziroma kaj bi se moralo zgoditi, da bi se dejansko odselili od staršev, so vsi odgovorili, da jim manjka lastno stanovanje, se pa na splošno vsi počutijo dovolj 'zrele', da bi lahko zaživel na svojem.

In kako na ostajanje doma vpliva odnos s starši? Kot že omenjeno, se je odnos med starši in otroki skozi zgodovino spreminjal. Od avtoritarne vzgoje je odnos v zadnjih nekaj desetletjih prešel na bolj prijateljskega in recipročnega. Če pogledamo samo odgovore na vprašanje, ali starši intervjuvance spodbujajo ali zadržujejo pri odselitvi, vidimo, da starši mladim pri tem puščajo proste roke in čakajo, da se sami odločijo za odselitev: *»Prav spodbujajo me ravno ne. Sploh mami ki pravi, da sem še premlad...Rekli so mi tudi, da ne poznajo nobenega tako mladega, ki bi si lahko pri teh letih stanovanje ali pa hišo privoščil«* (intervjuvanec je star 26 let). Tukaj se kaže značilnost sredozemskega modela, ko starši zaradi kasnejšega odhoda otrok niso nesrečni, saj imajo možnost rednega videvanja otrok ter so seznanjeni s tem, kaj otroci počnejo. Z vidika staršev imajo otroci na voljo še precej časa, preden se odselijo in ustvarijo družino, zato lahko počakajo, da se ekonomsko osamosvojijo in dosežejo osebno zrelost. Potrditev tega so tudi odgovori intervjuvancev na vprašanje, če se jim zdi, da s tem, ko živijo doma obremenjujejo svoje starše: *»Staršev ne bremenim. Z mano nimajo nobenih stroškov, razen hrane, pa še to ne vsak dan«*, *»Oh, da bi jih bremenil ne, drugače bi že kaj*

omenila...jaz mislim, da se nič ne pritožujeta, da sem še doma...sicer je res, da ima mami več dela, ampak pomoje, da ji kar ustreza, »...na nek način jih obremenjuješ, saj so večji stroški gospodinjstvu...drugače jim je pa kar fajn če sem doma.« Očitno je, da trenutno stanje, ko mladi še živijo doma, ustreza tako mladim, kot njihovim staršem, vseeno pa intervjuvanci priznajo, da nekaj vendarle prispevajo v skupno gospodinjstvo, eni predvsem s svojim delom (različna gospodinjska opravila), drugi pa tudi finančno (npr. nakup hrane).

Mladi naj bi na prehodu v odraslost pridobili samostojnost in avtonomijo, toda kolikšno stopnjo svobode in avtonomije lahko dosežejo, če še pri poznih dvajsetih oziroma v zgodnjih tridesetih letih živijo pri starših? Večina intervjuvancev pravi, da morajo doma sicer upoštevati nekaj pravil, vendar ta niso pretirano stroga, hkrati pa vsi zatrjujejo, da imajo dovolj avtonomije in samostojnosti. Starši od njih ne zahtevajo veliko, na splošno sprejemajo njihovo življenje in jih podpirajo pri raznih odločitvah in dejanjih. Do konfliktov pri večini ne prihaja, kar kaže na to, da so odnosi dobri. Če že pride do kakšnega konflikta, je to glede gospodinjskih opravil ali pa kot pravi en intervjuvanec: *»Če se preveč vtikajo v stvari, ki se jih ne tičejo.«* Vsi intervjuvanci se še vedno posvetujejo s starši, predvsem pri večjih nakupih: *»Pri vsakem večjem nakupu se pogovorim z njimi, tako da so mi v pomoč, ne zgolj finančno, tudi svetovalno...oni so dal že vse skozi, tako da jih velja ubogati.«* Mladi tako še vedno iščejo in rabijo podporo s strani staršev, pa čeprav le v obliki kakšnega nasveta.

Odnosi med starši in otroki so v tej skupini intervjuvancev na splošno dobri, mladi pa uživajo tudi relativno visoko stopnjo avtonomije in svobode. V nadaljevanju naju je zato zanimalo mnenje mladih odraslih o tem, ali se jim zdi, da bi se odnosi z njihovo odselitvijo od doma spremenili, dobili pa smo precej različne odgovore: *»Odnosi se pomoje ne bi kaj dosti spremenili, ker me že sedaj ni skoraj nič doma. Manj bi mi šli na živce...«*, *»Niti ne, zakaj bi se pa spremenili...med nami ostane isto, jaz samo spremenim lokacijo...«*, *»Da, na bolje. Odnos bi bil bolj sproščen se mi zdi«*, *»Jah pomoje bi bilo isto, če ne celo bolje.«* Odgovori nakazujejo, da pri odnosu med starši in otroki vendarle obstaja še neka možnost izboljšanja razmerja, saj dosti intervjuvancev verjame, da bi se odnosi z odselitvijo lahko izboljšali, hkrati pa so odnosi vendarle tako dobri in življenje s starši le tako ugodno, da mladi ostajajo doma in čakajo na svojo finančno (predvsem stanovanjsko) neodvisnost, preden se odselijo od doma staršev.

7.2 ANALIZA ŽIVLJENJSKEGA STILA MLADIH ODRASLIH, KI NE ŽIVIJO VEČ DOMA PRI STARŠIH

7.2.1 Vpliv partnerske zveze

Prav vsi intervjuvanci, ki ne živijo več doma, živijo v lastnem ali družinskem stanovanju in so v »trdni, stabilni« partnerski zvezi že povprečno 12 let, skupaj s partnerjem pa živijo že približno 4 leta, z izjemo intervjuvanke B. Č., ki pravi: *»...če ne štejem unih študentskih let...takrat sva se itak za vikend vračala domov.«* Na splošno intervjuvancem partnerska zveza zelo veliko pomeni, izpostavljajo pa predvsem enake, skupne cilje in poglede na svet, medsebojno zaupanje in spoštovanje, skratka: *»...gre za neko osnovo, to pomeni da človeka spoštuješ takega kot je, njegove odločitve, da ima tudi on kdaj lahko svoje mnenje...Pač da imaš spoštljiv odnos do človeka, da ga nimaš za samo sebe umevnega. Mislim, vse izhaja iz spoštovanja no...«*, pravi intervjuvanka I. G.

Pričakovanja in želje v partnerski zvezi so precejšnja, pomembno pa je, da zveza posameznika izpopolnjuje, mu daje občutek gotovosti ipd. In kako partnerska zveza izpopolnjuje intervjuvance oziroma bogati njihovo življenje? *»...Jaz B. dopolnjujem pr določenih zadevah, ona pa mene...pol pa rata ena taka celota...sam to pa pride z leti, pride samo od sebe in se o tem stvareh ni treba sploh zgovarjat...«*, *»... pač da si zadovoljen v zvezi«*, *»...v vsaki zvezi so slabosti, pa so dobre stvari...skoz življenje pač morš it...«*, en intervjuvanec pa je mnenja, da: *»...so to vse take metafore, ki nič konkretnega ne povejo.... Meni recimo ful pomeni to, da lahko čustva izražaš – npr. da se objameš, poljubiš..., da pač na ta način izkazuješ to ljubezni svojega življenja.«*

Za skupno življenje je, poleg spoštovanja in zaupanja, pomembno tudi to, da se partnerja med seboj spodbujata in skupno odločata o določenih, relevantnih zadevah. Tako vsi intervjuvanci skupaj s partnerjem odločajo o skupnih in pomembnih zadevah, če ne drugega pa se vsaj posvetujeta med seboj in se nato skupaj odločita: *»...da se ne dela nič na lastno pest, ker zdaj sva dva«*, *»...če ima kdo težave ali pa probleme se zmeri drug na drugega obrneva...ne vem, tako navado imava...prva oseba h kateremu se zatečeš je partner«*, pravi intervjuvanka B. Č.

Vsi intervjuvanci načeloma verjamejo, da bo njihova zveza trajala, vendar pa izpostavljajo tudi »teoretične« možnosti, da se to ne zgodi. Intervjuvanec M. S. pravi: *»...se ne obremenjujem in uživam dokler traja...«*, podobno razmišljajo ostali trije intervjuvanci. Trenutno v svojem življenju dajejo (ali vsaj želijo dati) prednost družini, vključno s

partnerjem. Šele potem je na lestvici vrednot delo, izobrazba in drugo. Intervjuvanec M. G. poudarja, da: *»...hočeš dati vsemu veliko pomembnost, samo nikoli ne moreš... Pri meni, če pogledam, ponavadi 'nastradata' družina in partner, da jima dam manj, kot bi moral...to tko je.«*

Glede na to, da vsi intervjuvanci pri poznih dvajsetih živijo skupaj s partnerjem v lastnem stanovanju že kar nekaj časa, naju je zanimalo, kaj je bil pri njih tisti ključni dejavnik oziroma razlog, zaradi katerega so se odselili od doma. In prav vsi intervjuvanci menijo, da je bila *»resna«* partnerska zveza tisti glavni vzrok za odselitev od izvirne družine. Želja po življenju s partnerjem je bila precejšnja: *»...želja, da bi bila več skupaj...Če živi vsak na svojem, se večinoma družiš na domu, čeprav greš ven kdaj pa kdaj, samo če si doma ni neke intimnosti, miru, v glavnem sva hotela biti čim več skupaj in edina možnost za to je bila, da se preseliva skupaj...«*, poleg tega pa intervjuvanka I. G. pravi tudi, da če ne bi bila v zvezi, se tako zgodaj sigurno še ne bi odselila, kljub zaposlitvi. Intervjuvanec M. S. pa pravi: *»... da je bil že čas...dobro sva se razumela, jz mislim da je bil že čas, da greva na svoje pa pač da si ustvariva družino.«*

Glede na poudarek na ekonomski samostojnosti, naju je tako zanimalo, ali je za skupno življenje pomembno, da sta oba partnerja ekonomsko neodvisna in intervjuvanci menijo, da je kar pomembno, ni pa obvezno oziroma nujno, kajti pridejo obdobja, ko se situacija (lahko) obrne, na primer, ko eden od partnerjev še študira. Tako intervjuvanci pravijo, da: *»...glede na to kolk imava zdaj pufov je pomembno ja...«*, intervjuvanka B. Č. je glede tega izpostavila: *»...sploh za žensko je dobr, da je neodvisna od partnerja, ker je lahko pol zelo ujeta v partnerski zvezi...mislim da je zelo dobro za samozavest...«*, intervjuvanca M. G. in I. G. pa menita, da je za korektne in pravične odnose pomembno tudi, da imata partnerja denar skupaj, nek skupen račun. Kar se tiče gospodinjskega dela intervjuvanci pravijo, da si s partnerjem kolikor toliko delo porazdelijo.

In kakšen pomen ima pri intervjuvancih zakonska zveza oziroma skupno življenje? V tradicionalnih pogledih se skupno življenje povezuje z zakonsko zvezo in *»večno ljubeznijo do konca svojih dni.«* Danes naj bi zakonska zveza (počasi) izgubljala na pomenu in vse več posameznikov živi s partnerjem le v kohabitaciji, ki ima vedno bolj enakovreden pomen in položaj kot formalna zakonska zveza. V najinem primeru sta le dva intervjuvanca poročena, druga dva pa živita v kohabitaciji. Glede mnenja o zakonski – formalni zvezi, je edino (poročeni) intervjuvanec M. G., tisti, ki mu poroka zelo veliko pomeni, ostali intervjuvanci pa

ji ne dajejo takšnega pomena ter menijo, da: »...ni obveznost za uspeh, da lahko dva skupaj živita...«, »mislim, da je poroka samo en papir...eno potrdilo in da ni glih pomemben...da je en dogodek v življenju ampak da zdaj ni nujno potreben...tudi če nista poročena lahko živita enak kvalitetno življenje skupaj.« Intervjuvanka, ki je sicer poročena, meni da: »...če se partner ne bi hotel poročiti, se ne bi poročila...; zdi pa se mi praktično če si poročen (zaradi dokumentov).« Rek o 'večni ljubezni' imajo intervjuvanci predvsem za nek mit in poudarjajo, da je pri ljubezni pomembno predvsem to »...da maš enga res rad...« ter občutki, ki jih dobiš ob partnerju: »...v bistvu sem že zelo zgodaj dobila en tak občutek...In z njim se vidim v tem življenju, mislim, sploh ne pomislim da bi bilo kaj drugače.«

Prav vsi intervjuvanci, ki ne živijo več pri starših, pa imajo že tudi otroke, zato naju je zanimalo, kdaj se jim zdi primeren, pravi trenutek oziroma obdobje za starševstvo. Vsi menijo, da je pomembno, če sta partnerja finančno samostojna – da imata oba ali pa vsaj eden izmed partnerjev nek reden dohodek, da živita na svojem (četudi menijo, da če bi bili doma z otrokom, ne bi bilo nekih problemov) ter seveda najbolj pomembno - skupna želja po otroku oziroma ustvarjanju družine. In ravno takšni pogoji so bili izpolnjeni pri intervjuvancih, ko so se odločili za prvega otroka. Prednosti, ki jih prinašajo otroci, so po mnenju intervjuvancev naslednji: »...največja prednost je ta, da drugače začneš na svet gledat, čist ena nova dimenzija k je prej nisi opazil...«, »...veliko radosti je, ki jih prej ne poznaš, tvoje življenje drugače zapolnijo...«, »...prednosti so, da je ful lušno, pa da nikoli ni dolgčas...otroci nekako izpopolnijo tvoje življenje, ... imaš se lepo, ko se igraš z njimi rataš spet mal otrok...« ter »...prednosti so v tem smislu, da je otrok življenjska ljubezen, preprosto ga imaš rad, odnos med partnerjema napreduje, v ospredju je neka odgovornost.«

Glede slabosti, ki jih prinašajo otroci, so intervjuvanci največkrat navajali manj osebnega časa in časa za partnerja, da otroci predstavljajo velik finančni zalogaj ter: »...odgovornost ki v bistvu ne traja le določeno obdobje ampak je doživljenjska odgovornost...«, »...omejitve, planiranje, manj spontanosti, ne moreš iti nikamor...zahteva spremembo tvojega življenjskega sloga.« Povprašali sva tudi glede državne pomoči mladim ljudem pri ustvarjanju ter vzdrževanju družine in prav vsi intervjuvanci menijo, da jo je premalo, kajti prav mladi si težko privoščijo draga stanovanja ter drag vrtec za prvega otroka. Menijo sicer, da je vsaka pomoč dobrodošla vendar ni zadostna, da bi si na takšni podlagi partnerja lahko ustvarila družino. Glede na to, da imajo najini intervjuvanci že vsi lastno družino, naju je ob zaključku zanimalo še, kaj si intervjuvanci predstavljajo pod pojmom družina. Skoraj vsi so navedli

»definicijo« družine v smislu očeta, matere in otrok, poleg tega pa naj bi k družini spadala še sreča in zdravje. Intervjuvanka I. G. meni, da: *»...z vsakim otrokom bolj čutimo, da smo družina.«*

7.2.2 Odnos s starši

Kot najpogostejše razloge za odselitev od izvorne družine so intervjuvanci navedli željo po večji avtonomiji, željo po življenju s partnerjem, željo po svojih pravilih in željo po več zasebnosti. Želja po odselitvi je bila pri nekaterih močna: *»Hotel sem se čim prej odseliti, doma mi ni bilo več za biti zaradi večih razlogov...hotel sem biti na svojem...starši so se preveč vtikali v stvari, v katere nisem hotel da se...pa tudi čutil sem, da se moram odseliti.«* Dejavniki, ki so jih izpostavili intervjuvanci, so še preživljanje več časa s partnerjem, premalo prostora v domu staršev, premalo miru in zasebnosti ter možnost nakupa stanovanja. Vsi so se na svoje odselili takoj, ko je bilo mogoče in z odselitvijo niso odlašali, so pa poudarili, da je pri odselitvi pomembna finančna neodvisnost (služba) ter pomoč staršev. Prav vsem intervjuvancem so namreč pri nakupu ali najemu stanovanja finančno pomagali starši oziroma družina.

Čeprav je bila želja po odselitvi prisotna pri vseh intervjuvancih, predvsem ženski del skupine priznava, da je bila odselitev vseeno čustveno težka: *»Preselila sem se takoj, ko je bilo mogoče, mi je bilo pa malo težko, ker sem se imela doma lepo...«, »...če se doma razumeš, ti je nekaj časa kar težko...tisto popkovino prerezat.«* Čustva so bila prisotna tudi na strani nekaterih staršev: *»Starši so bili veseli in žalostni...po eni strani so bili veseli, ker bo mir, po drugi strani pa je malo čudno, ker je bilo res na hitro...«, »Mami ni hotela, da se odselim, je bila precej živčna...Že eno leto prej sem ji začela govorit, da se bom odselila. In še potem, ko sva prišla ob vikendih na kosilo, je kar jokala.«* Zaradi vsega omenjenega tako ni presenetljivo, da so 'odseleni' mladi odrasli še vedno precej povezani z izvorno družino. Nekateri se vidijo s starši skoraj vsak dan, ker živijo blizu, drugi se vsak dan slišijo po telefonu. Pogosti so tudi obiski – pri nekaterih trikrat na teden, pri drugih ob vikendih. Intervjuvanka, ki ima otroke, je poudarila tudi prednost pomoči matere pri čuvanju otroka, dokler ta ne gre v vrtec. Ko smo intervjuvance vprašali, če se jim zdi verjetno, da bi se še kdaj vrnili v izvorno družino, so soglasno odvrnili da ne, razen če pride do kakšnih izrednih dogodkov (na primer nezmožnost plačevanja kredita, izguba službe, izguba partnerja).

Odnosi po odselitvi so torej, glede na odgovore, precej dobri in temeljijo na spoštovanju, medsebojni pomoči ter priznavanju avtonomije. Kako pa je bilo z odnosi pred odselitvijo? Dva intervjuvanca pravita, da je odnos pred in po odselitvi enak, preostala dva pa govorita o spremembah: *»Odnosi so se spremenili...Prej so se starši recimo bolj vtikali v ene stvari kot sedaj...starši tudi bolj spoštujejo to, da se sam odločaš...sistem, ki je veljal doma mi ni ustrezal«, »Z mami se v redu razumem, moram pa reči da prej, ko sem bila doma, sva se večkrat skregali, kakor pa sedaj.«* Ko so intervjuvanci še živeli doma, so morali upoštevati številna pravila, ki so jih določali starši. Pri tem so se počutili omejene, manj samostojne in bolj obremenjene, upiranje tem pravilom pa se jim je zdelo nesmiselno. Ena intervjuvanka je to povzela tako: *»Mami je rekla, da dokler z bratom živiva doma, živiva po njenih pravilih. Seveda sem se počutila omejeno. To me je najbolj motilo. Če me ne bi toliko omejevali bi pomoje še dalj ostala doma, vsaj kakšno leto.«* O večjih konfliktih intervjuvanci ne poročajo, saj starši bolj ali manj sprejemajo njihove odločitve in dejanja, sploh sedaj, ko so se že odselili.

Povezanost z izvorno družino je precej velika, kar se kaže tudi v iskanju podpore in nasvetov pri starših. Medtem, ko moški del intervjuvancev pravi, da starše v nekaterih primerih povprašata za mnenje, na koncu pa je odločitev njuna, ženski del priznava, da se še vedno veliko posvetuje z materjo. Poudarjata, kako pomembno vlogo ima mati v njunem življenju, saj si veliko zaupajo, sprašujejo za nasvete in imajo predvsem prijateljski odnos. In če ženski del intervjuvancev najde veliko podpore pri starših oziroma pri materi, je pri moških drugače. Eden izmed intervjuvancev pravi, da ima svojo družino oziroma starše za zgled in se skuša zgledovati pri vzgoji ter potegniti iz nje čim več dobrega, drug intervjuvanec pa ravno obratno, zaradi slabšega, ne tako globokega in povezanega odnosa s starši, išče samostojne poti pri vzgoji otrok in ne išče podpore (npr. finančne) pri starših, če je le možno.

Ob koncu sva intervjuvance povprašali, kako na njihovo samostojnost in odselitev od doma gledajo starši. Vsi pravijo, da so starši na njih ponosni in veseli, ker so se njihovi otroci osamosvojili, čeprav jo bilo pri nekaterih na začetku težko, saj so si bili s starši blizu: *»Najprej je bilo mami precej hudo in je bila proti odselitvi, samo potem ji je dal razum vedeti, da sem dovolj stara in da imam priložnost da grem ter da bom prej ko slej šla...Ko je videla kako je, je sprejela razumsko. Sedaj je ponosna in vesela.«* Kljub temu, da so se ti intervjuvanci preselili na svoje (že) pri 24-26 letih starosti, se jim vseeno zdi, da obstaja nek vsesplošen trend podaljševanja bivanja pri starših. Razloge vidijo predvsem v težji pridobitvi

lastnega stanovanja, saj so ta precej draga, mlade družine pa ekonomsko še precej šibke. Pravijo, da bi bila pomoč države dobrodošla, saj je stanovanj dovolj, le predraga so. Samo ena intervjuvanka je kot možen razlog kasnejše odselitve mladih navedla morebitne kratkotrajne in neresne partnerske zveze ter lagodnost življenja doma. Skozi intervjuje se torej pokaže, da so pomembni dejavniki pri odselitvi možnost nakupa ali najema stanovanja, pomoč staršev (drugače se odselitev podaljša za nedoločen čas) ter stabilna partnerska zveza, saj v primeru samskega statusa in dobrega odnosa s starši, mladi verjetno dalj časa ostanejo doma, kjer jim je lepo in ugodno.

7.3 PRIMERJAVA ANALIZ ŽIVLJENJSKEGA STILA MLADIH ODRASLIH

Vsi intervjuvanci pripadajo skupini mladih odraslih, za katere so značilne spremembe pri prehodih iz mladosti v odraslost, se pa intervjuvanci, ki še živijo pri starših in intervjuvanci, ki ne živijo več pri starših, razlikujejo glede določenih lastnosti. Poglejmo najprej dejavnik partnerske zveze, kateremu sledi še dejavnik odnosa s starši in njegovi vplivi na vedenje mladih odraslih.

7.3.1 Vpliv partnerske zveze

Vsi intervjuvanci so v partnerski zvezi že vsaj dve leti (kar je bil tudi najin kriterij pri vzorčenju). Od tistih intervjuvancev, ki še živijo doma, je v partnerski zvezi že deset let le eden izmed njih, ostali pa šele dobri dve leti. Vsi intervjuvanci, ki živijo proč od izvirne družine, v lastnem stanovanju, so v zvezi že povprečno 12 let. Kljub izraziti časovni razliki med enimi in drugimi intervjuvanci, pa se pomembnost partnerske zveze za posameznike ne razlikuje preveč, saj je vsem intervjuvancem zveza zelo pomembna in v svojem življenju dajejo prednost prav družini in partnerju. Edina razlika se pojavlja pri odločanju o skupnih zadevah, kjer se vidi, da daljša partnerska zveza partnerjem vzbudi močnejši občutek zavezanosti, več pa je tudi skupnega odločanja o pomembnih zadevah.

Kljub temu, da so intervjuvanci, ki še živijo doma, zaenkrat v relativno »sveži« partnerski zvezi, je pomembno dejstvo, da svojo sedanjo zvezo vidijo kot dolgotrajno in obstojno. Podobnega mnenja, da bo zveza trajala, so tudi intervjuvanci, ki že živijo na svojem. Prav vsi pa se zavedajo možnosti, da zveza lahko tudi razpade, vendar se s tem ne obremenjujejo. Glede zakonske zveze imajo intervjuvanci različna mnenja - nekaterim pomeni zelo veliko,

nekaterim pa predstavlja le neko formalnost, ki nima bistvenega (čustvenega) vpliva na partnersko zvezo. O vprašanju, kdaj je pravi trenutek oziroma obdobje za starševstvo, se vsi intervjuvanci, tako tisti, ki so še doma in nimajo otrok, kot tisti, ki so že na svojem in imajo otroke, strinjajo, da je za to odločitev potrebna finančna samostojnost vsaj enega izmed partnerjev, dobro, ne pa nujno, pa je tudi, če živita na svojem.

Glede dejavnika, ki naj bi vplival na odselitev, se mnenja med intervjuvanci, ki še živijo doma in tistimi, ki doma ne živijo več, delno razlikujejo. Intervjuvanci, ki so še vedno doma v izvorni družini menijo, da je partnerska zveza sicer pomemben pogoj, ni pa tisti ključni dejavnik, ki bi vplival na odselitev od doma. Menijo, da morajo biti izpolnjeni še drugi pogoji, kot so finančna zmožnost, stanovanje in zaposlitev. Intervjuvanci, ki že živijo na svojem, pa so mnenja, da je bila prav resna partnerska zveza tisti glavni vzrok za odselitev od izvorne družine, je pa tudi res, da je večji del slednjih intervjuvancev imel izpolnjene določene pogoje, kot so zaposlitev vsaj enega od partnerjev, možnost nakupa stanovanja (pomoč s strani staršev) ali možnost vselitve v družinsko stanovanje. Skratka, kljub temu, da intervjuvanci, ki živijo na svojem, izpostavljajo partnersko zvezo kot bistven dejavnik odselitve, so vseeno bili izpolnjeni drugi pomembni pogoji, kot so zaposlitev in s tem omogočena finančna samostojnost ter možnost nakupa stanovanja. Torej bi lahko rekli, da je partnerska zveza tista »pika na i«, da se posameznik oziroma par odloči za skupno življenje, proč od izvorne družine, ni pa tisti ključni oziroma edini dejavnik zaradi katerega bi se posameznik, ne glede na druge pogoje, odločil za odselitev od doma.

7.3.2 Odnos s starši

Pri odnosu s starši in dejavnikih podaljševanja bivanja pri starših, se je opazilo precej razlik med tistimi, ki so že na svojem in tistimi, ki še živijo doma. Pri tistih, ki še živijo s starši je opazno, da več mladih odraslih živi s svojimi starši, kot je tistih, ki si to želijo. Razlogi za podaljševanje bivanja doma pa so na eni strani objektivni (draga stanovanja, slabša finančna zmogljivost), na drugi strani pa subjektivni (lagodnost in cenenost življenja doma, materialna in emocionalna varnost). Glede na anketo (glej Ule in Kuhar 2003) so anketiranci izpostavljali predvsem objektivne dejavnike – materialna odvisnost od staršev, nerešen stanovanjski problem, poceni nastanitev ter želja po varčevanju za dober začetek z lastno družino. Zadnja dva dejavnika lahko delno uvrstimo tudi že med subjektivne, 'psihološke' dejavnike, kjer najdemo predvsem odgovore kot so - da je življenje pri starših udobnejše in brez odgovornosti, da se mladi vse kasneje odločajo za skupno življenje s partnerjem/-ko, da

kasneje pride do stabilne partnerske zveze, da je življenje pri starših udobnejše glede na številne obveznosti in pomanjkanje časa, ter da so odnosi s starši prijazni in zaupljivi.

V primeru najinih intervjuvancev sva ugotovili, da je bil pri tistih, ki so že na svojem, odločilen dejavnik odselitve lastno stanovanje in finančna neodvisnost, saj so se odselili od doma staršev takoj, ko so bili izpolnjeni ti pogoji. Je pa pri tem pomembna še ena značilnost, ki ni bila posebej izpostavljena v tem delu. In sicer, da so se ti mladi odselili tudi zaradi stabilne partnerske zveze. To lahko sklepamo iz dejstva, da so se od doma staršev intervjuvanci preselili takoj skupaj s partnerjem, ter da sta si partnerja skupaj kupila stanovanje (sicer s pomočjo staršev), kar je verjetno precej olajšalo finančno situacijo, kot če bi si stanovanje kupil eden posameznik.

Zanimivo dejstvo, ki tudi zavrne postavljeno hipotezo, da dober odnos s starši zavira odselitev, slab odnos pa le-to pospešuje, so pokazali rezultati analize, kjer je bilo ugotovljeno, da so odnosi s starši relativno dobri pri vseh intervjuvancih, tako pri tistih, ki še živijo doma, kot pri tistih, ki so že na svojem. Čeprav so intervjuvanci, ki so se že odselili, poročali o določenih zahtevah staršev po upoštevanju pravil, ko so še živeli doma, zaradi česar so se posledično počutili nekoliko omejene in manj samostojne, pa slabega odnosa s starši (razen enega intervjuvanca) niso omenjali. Govorili so predvsem o dobrem, celo prijateljskem odnosu, kljub občasnim manjšim tenzijam, ki pa so gotovo prisotne v vseh odnosih. Če je torej odnos relativno dober pri obeh skupinah intervjuvancev, vendar eni še vedno živijo doma, drugi pa so že odseljeni, je potrebno razloge poiskati kje drugje.

Zagotovo je pomemben dejavnik odselitve možnost nakupa ali najema lastnega stanovanja. Vsi intervjuvanci, ki so se že odselili, so imeli namreč možnost oditi na svoje (čeprav s pomočjo staršev), vendar pa na drugi strani tudi finančna situacija mladih, ki še živijo doma ni tako slaba. Vsi so namreč zaposleni, torej finančno neodvisni, vendar pa morda ne morejo računati na veliko finančne pomoči s strani staršev ali družine, zato raje ostajajo doma in varčujejo (kljub morebitni želji po odselitvi). Pomembni dejavniki, ki vplivajo na (ne)odselitev so na drugi strani lahko tudi čisto vsakdanji – na primer, kolikšno je število otrok v družini oziroma koliko družinskih članov živi pod 'eno streho', koliko je prostora za 'svobodno dihanje', ali ima posameznik svojo sobo, koliko obveznosti mladim nalagajo starši ipd., hkrati pa gre lahko za čisto, že prej omenjene, subjektivne razloge kot so lagodnost in cenenost življenja doma, materialna in emocionalna varnost, pa tudi želja po spodobnem, potrošniškem življenju, brez 'nepotrebnih' izdatkov.

8 SKLEP

Ne tako dolgo nazaj so bili indikatorji odraslosti točno določeni, posamezniki so sledili življenjskemu poteku in pričakovanjem v družbi. Danes se številni znaki odraslosti odmikajo v pozna dvajseta ali zgodnja trideseta leta, spreminjajo se življenjski poteki, procesi in pričakovanja. Če se je otroštvo oziroma mladost v preteklosti povezovalo z značilnostmi kot so odvisnost, omejena področja avtonomije, pomanjkanje neodvisnih finančnih virov in nemoč, ter odraslost s sprejemanjem odgovornosti, neodvisnostjo ter svobodo, pa danes lahko vidimo, da je meja med tema obdobjema zelo fluidna. Mladost se podaljšuje in zaradi številnih dejavnikov je otežen prehod v odraslost, zaradi česar mladi dalj časa ostajajo pri izvorni družini. Razlogi za ostajanje doma so predvsem daljše izobraževanje in s tem kasnejša finančna neodvisnost, manj možnosti za delovno mesto za nedoločen čas, pomanjkanje ugodnih stanovanj in tudi nezadostna pomoč s strani države. Subjektivni razlogi kot so emocionalna, finančna in druga podpora s strani staršev, pa na drugi strani pogosto ohranjajo občutek povezanosti in zaupanja med mladimi in starši, toda ne samo v času, ko mladi odrasli še živijo pri starših, temveč tudi še po odselitvi mladih od izvorne družine.

Prav tako prihaja do vse večje izbirnosti življenjske poti, saj prehodi niso več družbeno določeni, temveč so pogosto stvar individualne izbire in objektivnih dejavnikov, ki so različni v posameznih državah. Razlike med državami so predvsem posledica kulture, zgodovine, socialne politike, stanovanjskega trga itd., toda na splošno je za države EU značilen vzorec, kjer se pričakuje vedno večja pomoč in podpora mladim s strani družine, pri njihovem podaljšanem obdobju odvisnosti. Trendi namreč kažejo, da se je s podaljšanjem in odlašanjem prehoda v odraslost povečalo zanašanje mladih na družine oziroma starše, kar posledično vodi do podaljševanja bivanja doma, več pa je tudi reverzibilnosti na nekaterih področjih. Državne politike bi se morale tako, bolj kot na starost mladih ljudi, osredotočiti na status oziroma na dejavnosti, ki jih mladi v določenem trenutku počnejo (na primer izobraževanje, iskanje prve zaposlitve, reševanje stanovanjskega problema ipd.). S pravo politiko bi države lahko zmanjšale skrb in stroške družine pri prehodu mladih v odraslost, hkrati pa bi preprečili mladim odraslim, da ko enkrat že dosežejo neodvisnost, ne zapadejo ponovno v stanje odvisnosti (od družine) (če na primer izgubijo službo in se morajo zato vrniti v dom staršev).

Številni avtorji ugotavljajo, da so od vseh sprememb, ki se dogajajo v moderni na področju vsakdanjega življenja, danes najpomembnejše spremembe v ljubezni, partnerstvu,

seksualnosti in v odnosih ter starševstvu. Spreminjajo se torej predvsem medosebna intimna razmerja, kar se odraža tako v partnerstvu, kot v odnosih med starši in otroki. Čas vstopanja v zavezujoče partnerske odnose se podaljšuje, oblikovale so se različne oblike zvez, mladi na tem področju pogosto eksperimentirajo. Pričakovanja so v današnjih razmerjih visoka, saj se od partnerja pričakuje enakovreden odnos, ki posameznika dopolnjuje in izpopolnjuje. Pomembno je zaupanje, medsebojno spoštovanje, razumevanje in strpnost. Podobne značilnosti bi lahko danes našli tudi pri odnosih med otroki in starši. V odnosih je vedno več prilagajanja in demokracije, starši pogosto prepuščajo odločitve otrokom in se ne vmešavajo ali vsiljujejo svoje volje. Odnosi postajajo vse bolj osebni in neformalni, starši pa otrokovi zaupniki in svetovalci.

Analiza intervjujev je pokazala predvsem dve stvari in sicer, da je resna partnerska zveza (precej) pomemben dejavnik pri odselitvi od izvirne družine, ni pa najpomembnejši, ter da dober odnos s starši na odselitev ne vpliva zaviralno. Glavna ugotovitev je torej bila, da na odselitev mladih odraslih od izvirne družine najbolj vplivajo ekonomski dejavniki – zaposlitev (finančna stabilnost) in stanovanje (rešitev bivanjskega problema). Je pa potrebno poudariti, da so vsi intervjuvanci zaposleni, torej so končali šolanje in se prebili do lastnega dohodka, nimajo pa še vsi lastnega bivališča. Kaj vpliva na to, da nekateri odlašajo z odselitvijo in z oblikovanjem lastne družine, drugi pa ne, je kompleksno vprašanje in se verjetno razlikuje glede na kontekst (npr. pri nekaterih gre lahko za ekonomske ovire, pri drugih za subjektivne preference, pri nekaterih pa morda za 'mešanico' obojega).

Če izvzamemo ekonomske dejavnike, lahko vidimo, da je partnerska zveza precejšnji pospeševalni dejavnik pri odločitvi mladih o odselitvi od izvirne družine. Vsi intervjuvanci namreč menijo, da se brez partnerja ne bi odselili od doma oziroma ne bi niti razmišljali o tem. Pokaže se, da mladi torej še vedno vstopajo v resne zveze, čeprav nekoliko kasneje kot so v preteklosti. Partnerska zveza ima velik pomen v življenju današnjih mladih odraslih, jih izpopolnjuje in daje nek smisel. Na drugi strani pa se je pokazalo, da dober odnos s starši praktično ne vpliva na ostajanje doma ali odselitev od doma staršev. Vsi intervjuvanci imajo namreč relativno dober odnos s starši, pa so se nekateri že odselili, drugi pa ostajajo doma. Morda bi bili rezultati drugačni, če bi intervjuvali nekoga, ki nima dobrih odnosov s starši, vendar v tem primeru odnos, razen v enem primeru, ni imel posebnega vpliva na odselitev. Morda bi to dejstvo lahko nekoliko povezali tudi s trajanjem partnerske zveze, saj pri intervjuvancih, ki še živijo doma, trenutna zveza traja povprečno dve leti (z izjemo enega, pri

katerem zveza traja že 10 let), pri intervjuvancih, ki so se že odselili (in so približno iste starosti kot tisti, ki še živijo doma), pa trenutna partnerska zveza traja med 10 in 12 let.

Razlogi, ki vplivajo na (ne)odselitev od staršev so (kot smo videli) različni, odločilni dejavnik pri tistih intervjuvancih, ki že živijo na svojem, pa je bilo lastno stanovanje in finančna neodvisnost, saj so se odselili od doma staršev takoj, ko so bili izpolnjeni ti pogoji. Toda hkrati s temi pogoji, so se odselili tudi zaradi stabilne partnerske zveze. Ponovno se torej lahko vrnemo na pomen partnerske zveze in očitno je, da resna in stabilna partnerska zveza povečuje željo po odselitvi oziroma željo po skupnem življenju s partnerjem. In ker intervjuvanci, kot ključne dejavnike za odselitev, izpostavljajo predvsem finančne in stanovanjske pogoje, ki so (naj)bolj pomembni za samostojno življenje mladega človeka, lahko partnersko zvezo dojemamo bolj kot nek spodbujevalni dejavnik na odselitev. Partnerska zveza torej mlade odrasle (ob izpolnjenih drugih pogojih) spodbudi, da se odcepijo od lagodnega življenja pri starših in si ustvarijo svoj lasten dom in družino.

Pri raziskovanju sva se v tem primeru osredotočili le na dejavnik partnerske zveze in odnosa s starši, zanimivo pa bi bilo pogledati tudi kako je z dejavniki odselitve na drugih področjih. Bolj podrobno bi morda veljalo preučiti ekonomske dejavnike in stanovanjski trg (kaj točno ovira mlade na tem področju – so to res slabe razmere na trgu dela in statičnost stanovanjskega trga ter visoke cene stanovanj, ali pa si mladi želijo visokega standarda, morda celo nerealno visokega glede na začetek kariere in niso pripravljeni iti pod nivo, ki so ga vajeni doma). Zanimivo bi bilo torej pogledati življenjski stil mladih odraslih - ali si mladi res ne morejo privoščiti lastnih stanovanj oziroma življenja na svojem, ali pa bi radi še nekaj časa uživali 'spodoben', potrošniški življenjski stil in so se življenju na svojem pripravljene odreči dokler ne privarčujejo dovolj sredstev.

9 LITERATURA

- Aquilino, William S. 1999. Two Views of One Relationship: Comparing Parents' and Young Adult Children's Reports of the Quality of Intergenerational Relations. *ProQuest Social Science Journals* 61 (4): 858–870.
- Gowert, J. Masche. 2008. Reciprocal influences between developmental transitions and parent–child relationships in young adulthood. *International Journal of Behavioral Development* 32 (5). Dostopno prek: <http://jbd.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/cgi/reprint/32/5/401> (9. julij 2009).
- Horowitz, Ava D. in Rachel D. Bromnick. 2007. “Contestable Adulthood” Variability and Disparity in Markers for Negotiating the Transition to Adulthood. *Youth and Society* 39 (2). Dostopno prek: <http://yas.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/cgi/reprint/39/2/209> (9. julij 2009).
- Lahelma, Elina in Tuula Gordon. 2008. Resources and (in(ter))dependence: Young people's reflections on parents. *Young* 16 (2). Dostopno prek: <http://you.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/cgi/reprint/16/2/209> (9. julij 2009).
- Lanz, Margherita in Semira Tagliabue. 2007. Do I really need Someone in Order to Become an Adult? Romantic Relationship During Emerging Adulthood in Italy. *Journal of Adolescent Research* 22 (5). Dostopno prek: <http://jar.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/cgi/reprint/22/5/531> (9. julij 2009).
- Miheljak, Vlado, ur. *Mladina 2000. Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, Maribor: Aristej.
- Musek, Janek. 1995. *Ljubezan, družina, vrednote*. Ljubljana: EDUCY d.o.o.
- Oinonen, Eriikka. 2003. Extended present, faltering future Family formation in the process of attaining adult status in Finland and Spain. *Young* 11 (2). Dostopno prek: <http://you.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/cgi/reprint/11/2/121> (9. julij 2009).
- Rosh White, Naomi. 2003. Changing conceptions: Young people's view of partnering and parenting. *Journal of Sociology* 39 (2). Dostopno prek: <http://jos.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/cgi/reprint/39/2/149> (9. julij 2009).
- Soons, Judith P.M. in Aart C. Liefbroer. 2008. Together is better? Effects of relationship status and resources on young adults' well-being. *Journal of Social and Personal*

Relationships 25 (4). Dostopno prek: <http://spr.sagepub.com.nukweb.nuk.uni-lj.si/cgi/reprint/25/4/603> (9. julij 2009).

- Ule, Mirjana. 1988. *Mladina in ideologija*. Ljubljana: Delavska enotnost.
- --- 1996: *Mladina v devetdesetih*. Ljubljana: ZPS.
- --- 2008. *Za vedno mladi? Socialna psihologija odraščanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Založba FDV.
- Ule, Mirjana in Metka Kuhar. 2003. *Mladi, družina, starševstvo*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, Center za socialno psihologijo.
- Ule, Mirjana in Vlado Miheljak. 1995. *Pri(e)hodnost mladine*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Ule, Mirjana, Tanja Rener, Metka Mencin-Čeplak in Blanka Tivadar. 2000. *Socialna ranljivost mladih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Urad Republike Slovenije za mladino, Šentilj: Aristej.

10 PRILOGE

Priloga A: Socio – demografske značilnosti intervjuvancev

	E.M.	F.A.	B.V.	P.J.	M.G.	I.G.	B.Č.	M.S.
SPOL	<i>ž</i>	<i>m</i>	<i>m</i>	<i>m</i>	<i>m</i>	<i>ž</i>	<i>ž</i>	<i>m</i>
STAROST	<i>32 let</i>	<i>27 let</i>	<i>30 let</i>	<i>26 let</i>	<i>29 let</i>	<i>29 let</i>	<i>30 let</i>	<i>29 let</i>
IZOBRAZBA	<i>VII.</i>	<i>V.</i>	<i>VII.</i>	<i>VI.</i>	<i>VIII.</i>	<i>VII.</i>	<i>VII.</i>	<i>V.</i>
OKOLJE	<i>urbano</i>	<i>urbano</i>	<i>urbano</i>	<i>ruralno</i>	<i>urbano</i>	<i>urbano</i>	<i>urbano</i>	<i>urbano</i>
VRSTA GOSPODINJSTVA/ DRUŽINE	<i>oče, mati in brat</i>	<i>mati, oče, mlajši brat</i>	<i>mati, oče in stari starši</i>	<i>mati, njen partner, brat in mama</i>	<i>žena, hčerka (3,5 leta) in sin (1 leto)</i>	<i>mož, hčerka (3,5 leta) in sin (1 leto)</i>	<i>partner in hčerka (2 leti)</i>	<i>partnerica in hčerka (2 leti)</i>

Priloga B: Vprašalnik 1 - Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki več ne živijo pri starših

1. sklop: Kakovost odnosa s starši, dejavniki osamosvojitve od staršev

- Kateri so bili vaši glavni razlogi za odselitev od izvirne družine?
- Kateri dejavniki so (bili) za vas pomembni pri odselitvi? (npr. služba, partnerska zveza, stanovanje, denar...)
- Ste z odselitvijo odlašali ali ste se preselil takoj, ko je bilo mogoče?
- Ali so tudi vaši starši vplivali na vašo odločitev o odselitvi od doma? Ali so vas pri tem »spodbujali« ali so vam pustili prosto pot? Ali so vas morda zadrževali?
- Ali je morda ekonomski status staršev vplival na to, da ste se že odselili od doma? Ali ste naleteli na kakšne finančne ovire pri odselitvi?
- Je stanovanje vaše lastno ali zanj plačujete najemnino?
- Koliko ste še povezani s svojo izvirno družino (obiski, srečanja, telefonski pogovori...) in kakšni so vaši odnosi z njo?
- Se vam zdi mogoče/verjetno, da se še kdaj preselite nazaj v izvirno družino? (oz. ste se mogoče že kdaj vrnili?)
- Kakšni so odnosi v družini, z vašimi starši? So bili boljši prej ali sedaj, ko ne živite več doma? Kako so se spremenili?
- Ko ste še živeli doma...Ali ste morali upoštevati določena pravila? Koliko ste imeli avtonomije in samostojnosti?
- Koliko in kaj so starši zahtevali od vas? Ali starši sprejemajo vaše življenje, odobravajo vsa vaša dejanja ipd.? Morda zaradi tega prihaja do nesporazumov, konfliktov?
- Koliko se še posvetujete s starši? Ali jih še vedno sprašujete za nasvete? oziroma kakšno vlogo imajo starši v vašem življenju?
- Kakšno podporo še iščete/najdete v družini oziroma pri starših? (pri kom bolj: mami, očetu)
- Kako na vašo samostojnost – predvsem to da ste se odselili od doma, gledajo vaši starši? (so ponosni, jim je vseeno...)
- Ali se vam zdi vsesplošen pojav, da mladi ostajajo vse dlje doma pri svojih starših?

2. sklop: Partnerstvo in družina

- Živite skupaj s partnerjem? Koliko časa?
- Ali lahko opišete skupno življenje s partnerjem? Ste zadovoljni? Bi kaj spremenili?
- Koliko vam na splošno pomeni partnerska zveza oziroma kaj je za vas pri partnerski zvezi najbolj pomembno?
- Kakšna je vaša sedanja zveza? Stabilna, trdna ali le bežna...
- Ali vas partner spodbuja pri vaših odločitvah, tako delovnih kot finančnih itd. Ali mislite, da bi lažje shajali sami, da vas tako nihče ne bi oviral? Ali se skupaj odločate o določenih zadevah ali zase odločate sami...
- Vam je pomembno, da se v zvezi počutite gotovo, izpolnjeno?
- Ali menite, da bo zveza trajala?
- Ali verjamete v večno ljubezen in v zakonsko zvezo »dokler naju smrt ne loči«? Ali je za vas to le še mit in zveza le neko ugodje dokler traja?
- Kaj in koliko vam pomeni poroka?
- Čemu dajete prednost v življenju: partnerju, delu, šoli, družini...?
- Kaj mora vsebovati »dobra partnerska zveza«?
- Ali je pomembno, da sta v zvezi oba partnerja ekonomsko neodvisna?
- Na podlagi česa bi se zavestno odločili za otroka?
- Kdaj je pravi trenutek, obdobje za starševstvo oz. kdaj (pod kakšnimi pogoji) bi imeli otroka?
- Kakšne so prednosti in slabosti, ki jih prinašajo otroci?
- Kateri dejavniki so vplivali na vašo odločitev, da imate otroka? (za tiste, ki že imajo otroka)
- Ali pričakujete pomoč države oz. kako lahko država pomaga mladim ljudem pri ustvarjanju in vzdrževanju družine?
- Kaj je za vas družina?
- Kako se razumete s partnerjem? So odnosi boljši kot z izvorno družino oziroma starši? Je zaupanje večje?
- Kaj je tisto bistveno, zaradi česar bi se (ali ste se) odločili zaživeti skupaj s svojim partnerjem/rico? (npr. trajanje zveze, stabilnost, zaupanje, skupne vrednote in cilji...)
- Se vam zdi partnerska zveza velik (morda celo glavni) vzrok za odselitev?
- Kolikšen pomen je imela partnerska zveza na odselitev od izvorne družine?
- Je bila vaša partnerska zveza ob odselitvi resna? Ste takoj zaživeli s partnerjem, ko ste se odselili?
- Kdo opravlja gospodinjska opravila (in/ali skrbi za otroka) oziroma kakšna je delitev dela?
- Se vam zdi, da mladi vstopajo v skupno življenje (oziroma v življenje v dvoje) kasneje? Če ja, kje vidite razloge?

SOCIODEMOGRAFSKI PODATKI:

- spol:
- starost (letnica rojstva):
- izobrazba (dosežena stopnja izobrazbe):
- poklic in delovno mesto (določen ali nedoločen čas zaposlitve):
- kraj bivanja:
- okolje(urbano, ruralno):
- vrsta gospodinjstva/družine (št. družinskih članov oz. s kom živite):
- dohodki (če je le možno prek intervjuja izvemo, ne konkretno vprašanje):

Priloga C: Vprašalnik 2 - Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki še živijo pri starših

1. sklop: Kakovost odnosa s starši, dejavniki osamosvojitve od staršev

- Kateri dejavniki vplivajo na to, da še vedno živite pri starših?
- Morda na to vpliva ekonomski status staršev, vam bi starši lahko pomagali pri nakupu stanovanja? (So nepremičnine predrage?)
- Ali vas starši pri odločitvi o odselitvi spodbujajo ali vam pustijo proste roke, kadar se boste pač odločili boste odšli od doma? Ali vas celo zadržujejo?
- Bi brez pomoči vaših staršev imeli probleme? Kakšne... finančne, stanovanjske, osebne, ...?
- Vam situacija, da še vedno živite pri starših ustreza? Se dobro počutite ali si želite sprememb na tem področju? Se želite odseliti ali se vam »ne mudi«?
- Kakšni odnose imate z vašimi starši?
- Pod kakšnimi pogoji oziroma kaj bi se moralo zgoditi, da pa bi se dejansko odselili od staršev? (primer: ljubezen, boljša plača-služba, lastno stanovanje, prepir med vami in starši...)
- Se vam zdi, da ste dovolj 'zreli', da bi šli lahko živeti na svoje?
- Vas morda skrbi za starše in se zato ne odselite?
- Se vam zdi, da bi se odnosi spremenili, če bi se odselili od doma? Kako?
- Kakšen je vaš »vloček« v skupno gospodinjstvo? Kakšno vlogo imate, kakšne naloge so vam podane? Ali prispevate k družinskemu proračunu?
- Ali morate upoštevati določena pravila? Koliko imate avtonomije in samostojnosti?
- Koliko in kaj starši zahtevajo od vas? Ali starši sprejemajo vaše življenje, odobravajo vsa vaša dejanja ipd.? Morda zaradi tega prihaja do nesporazumov, konfliktov?
- Koliko se še posvetujete s starši? (npr. glede nakupa nečesa ipd.) Ali jih še vedno sprašujete za nasvete? Oziroma kakšno vlogo imajo starši v vašem življenju?
- Kakšno podporo še iščete/najdete v družini oziroma pri starših?
- Se vam zdi, da s tem ko živite pri starših, bremenite svoje starše ali njim to celo ugaja?
- Se vam zdi, da s tem prelagate določene odgovornosti na starše?
- Vam starši dajejo nasvete glede ljubezenskih zadev, financ, prijateljev...? Ali jim zaupate?
- O čem se najpogosteje prepirate s starši? Je to denar, gospodinjska dela...
- Ali se vam zdi vsesplošen pojav, da mladi ostajajo vse dlje doma pri svojih starših?

2. sklop: Partnerstvo in družina

- Imate partnerja? Koliko časa ste v zvezi?
- Ali lahko opišete skupno življenje s partnerjem? Ste zadovoljni? Bi kaj spremenili?
- Koliko vam na splošno pomeni partnerska zveza oziroma kaj je za vas pri partnerski zvezi najbolj pomembno?
- Kakšno partnersko zvezo si želite? Je to stabilna zveza ali občasno videvanje....?
- Kakšna je vaša sedanja zveza? Stabilna, trdna, resna ali le bežna...
- Ali vas partner spodbuja pri vaših odločitvah, tako delovnih kot finančnih itd. Ali mislite, da bi lažje shajali sami, da vas tako nihče ne bi oviral? Ali se skupaj odločate o določenih zadevah ali zase odločate sami...
- Vam je pomembno, da se v zvezi počutite gotovo, izpolnjeno?
- Ali menite, da bo zveza trajala?
- Ali verjamete v večno ljubezen in v zakonsko zvezo »dokler naju smrt ne loči«? Ali je za vas to le še mit in zveza le neko ugodje dokler traja?
- Kaj in koliko vam pomeni poroka?
- Čemu dajete prednost v življenju: partnerju, delu, šoli, družini...?
- Kaj mora vsebovati »dobra partnerska zveza«?
- Ali starši sprejemajo vašega partnerja? Mu pustijo, da prespi pri vas? Ali se kakorkoli vmešavajo v vaše ljubezensko življenje? (npr. tudi glede na to, kakšne zveze, partnerja si izbirate...)

- Ali je pomembno, da sta v zvezi oba partnerja ekonomsko neodvisna?
- Na podlagi česa bi se zavestno odločili za otroka?
- Kdaj je pravi trenutek, obdobje za starševstvo oz. kdaj (pod kakšnimi pogoji) bi imeli otroka?
- Kakšne so prednosti in slabosti, ki jih prinašajo otroci?
- Kako se razumete s partnerjem? So odnosi boljši kot z izvirno družino oziroma starši? Je zaupanje večje?
- Nam lahko opišete, kako si predstavljate vašo prihodnost s partnerjem? Skupno življenje, družina?
- Kaj je tisto bistveno, zaradi česar bi se odločili zaživeti skupaj s svojim partnerjem/rico?
- Se vam zdi partnerska zveza velik (morda celo glavni) vzrok za morebitno odselitev?
- Ali bi ob izselitvi od izvirne družine raje živeli s partnerjem ali sami?
- V primeru, da bi bil na poti otrok....bi se takoj odselili od doma ali bi še ostali doma pri starših?
- Kaj je za vas družina?
- Se vam zdi, da mladi vstopajo v skupno življenje (oziroma v 'življenje v dvoje') kasneje? Če ja, kje vidite razloge?

SOCIODEMOGRAFSKI PODATKI:

- spol:
- starost (letnica rojstva):
- izobrazba (dosežena stopnja izobrazbe):
- poklic in delovno mesto:
- kraj bivanja:
- okolje(urbano, ruralno):
- vrsta gospodinjstva/družine (št. družinskih članov oz. s kom živite):
- dohodki (če je le možno prek intervjuja izvemo, ne konkretno vprašanje):

Priloga D: INTERVJU 1: Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki še živijo pri starših

INTERVJUVALA: Katja Polanec

IZVAJANJE INTERVJUJA: Bled, 10. maj 2009, ob 14.30

ČAS TRAJANJA INTERVJUJA: 40 minut

INTERVJUVANEC: Pavel Jenko

STAROST INTERVJUVANCA: 26

KRAJ BIVANJA OSEBE: Bled

1. sklop: Kakovost odnosa s starši, dejavniki osamosvojitve od staršev

K.P.: Kateri dejavniki vplivajo na to, da še vedno živite pri starših? Kaj vpliva na to, da še vedno živite pri starših?

P.J.: Na to vpliva predvsem stanje v denarnici in premajhna izbira stanovanj, ki bi jih lahko najel. Tudi cene nepremičnin so nenormalno visoke. Pač si tega še ne morm prvošt.

K.P.: Morda na to vpliva ekonomski status staršev, vam bi starši lahko pomagali pri nakupu stanovanja? So nepremičnine predrage?

P.J.: Ja starši bi mi sicer nekaj že loh pomagal, sam toj še vseen tok dnarja, se ne izzide za nov stanvane al pa tud za najemnino no, sej to pol še draži pride na konc.

K.P.: Ali vas starši pri odločitvi o odselitvi spodbujajo ali vam pustijo proste roke, kadar se boste pač odločili boste odšli od doma? Ali vas celo zadržujejo? Kdo od staršev, mati ali oče?

P.J.: Prov spodbujajo me lih ne. Sploh mami k prav da sem še premlad (tuki misl ona tko, da itak nimam dnarja pa to). Pa rekl so mi, da ne poznajo nbenega tok mladga k bi si pr teh letih stanvane al pa bajto loh delov, prvošu.

K.P.: Bi brez pomoči vaših staršev imeli probleme? Kakšne... finančne, stanovanjske, osebne, ...?

P.J.: Itak da bi mu probleme, sej nimam dost keša. Kdo ga pa ma pr teh letih.

K.P.: Vam situacija, da še vedno živite pri starših ustreza? Se dobro počutite ali si želite sprememb na tem področju? Se želite odseliti ali se vam »ne mudi«?

P.J.: Glede na to, da mama že 10 let punco komej čakam, da se odselm.

K.P.: Kakšni odnose imate z vašimi starši?

P.J.: Drgač se s starši dobr razumeme, sam me itak ni skor nč doma. Odnos je pomoje bolj prijateljski.

K.P.: Pod kakšnimi pogoji oziroma kaj bi se moralo zgoditi, da pa bi se dejansko odselili od staršev? (primer; ljubezen, boljša plača-služba, lastno stanovanje, prepir med vami in starši...)

P.J.: Jah finance an...oziroma stanovanje mi manjka in kr tako si ga ne morš privoščit...

K.P.: Se vam zdi, da ste dovolj 'zreli', da bi šli lahko živeti na svoje?

P.J.: Ja valda sm dost zrel, edin finančno še nism neodvisen.

K.P.: Vas morda skrbi za starše in se zato ne odselite? (npr. jih nočejo prizadeti ali povzročati emocionalnih napetosti, morda so (pre)mčno povezani z brati, sestrami...)

P.J.: Mislm da s tem k bi se odselu ne bi prizadel nobenga, sej je še brt za mano, pa itak se ni bi odeslu na drug konc Slovenije ampak nekam bliz.

K.P.: Se vam zdi, da bi se odnosi spremenili, če bi se odselili od doma? Kako?

P.J.: Odnosi se pomoje ne bi kej dost spremenil, ker me že zej ni skor nč doma. Mn bi mi šli na živce. Sej veš mn se vidš, rajš se maš.

K.P.: Kakšen je vaš »vložek« v skupno gospodinjstvo? Kakšno vlogo imate, kakšne naloge so vam podane? Ali prispevate k družinskemu proračunu?

P.J.: K družinskem proračunu zaenkrat še ne prispevam, razen včasih. Sicer pa je pri ns doma tko, da vsak za sabo pospravla in toj to, kar se tiče družinskega dela.

K.P.: Ali morate upoštevati določena pravila? Koliko imate avtonomije in samostojnosti?

P.J.: Sej vsi upioštevamo pravila (nevede). Avtonomije in samostojnosti mam drgač dost, sam včasih mami preveč skrbi zame.

K.P.: Koliko in kaj starši zahtevajo od vas? Ali starši sprejemajo vaše življenje, odobravajo vsa vaša dejanja ipd.? Morda zaradi tega prihaja do nesporazumov, konfliktov?

P.J.: S starši nisem v konfliktu.

K.P.: Koliko se še posvetujete s starši? (npr. glede nakupa nečesa ipd.) Ali jih še vedno sprašujete za nasvete? oziroma kakšno vlogo imajo starši v vašem življenju?

P.J.: Seveda, da jih kdaj še vprašam za kšn nasvet. Pa sej se itak kadar sm doma dost pogovarjamo pa tko.

K.P.: Kakšno podporo še iščete/najdete v družini oziroma pri starših?

P.J.: Podporo dobim kadar jo rabm in kadar je ne rabm. To pa mami presod.

K.P.: Se vam zdi, da s tem ko živite pri starših, bremenite svoje starše ali njim to celo ugaja?

P.J.: Staršev ne bremenim. Z mano nimajo nobenih stroškov, razen hrane, pa še to ne vsak dan.

K.P.: Se vam zdi, da s tem prelagate določene odgovornosti na starše?

P.J.: Ne

K.P.: Vam starši dajejo nasvete glede ljubezenskih zadev, financ, prijateljev...? Ali jim zaupate?

P.J.: Velikokrat mi dajejo nasvete glede tega, tudi nepotrebne in takrat ko jih sicer ne potrebujem. Kadar se mi zdi smiselno jih upoštevam, sicer najbolj zaupam sam sebi.

K.P.: O čem se najpogosteje pripravate s starši? Je to denar, gospodinjska dela...?

P.J.: Če se preveč vtikajo v stvari, ki se jih ne tičejo.

K.P.: Ali se vam zdi vsesplošen pojav, da mladi ostajajo vse dlje doma pri svojih starših?

P.J.: Več al manj, razen če študenti ostanejo u Lublani.

2. sklop: Partnerstvo in družina

K.P.: Imate partnerja? Koliko časa ste v zvezi?

P.J.: Punco mam že deset let.

K.P.: Ali lahko opišete skupno življenje s partnerjem? Ste zadovoljni? Bi kaj spremenili?

P.J.: Skupnega življenja imava mogoče zadnjih nekaj let (tri), ker prej je ona študirala u Ljubljani, jest pa sm doma delov. Pa še to sva zej ko dva turista, k se selta od enga k drugmu. To bi spremenu in komej čakam da greva nekam skp žvet.

K.P.: Koliko vam na splošno pomeni partnerska zveza oziroma kaj je za vas pri partnerski zvezi najbolj pomembno?

P.J.: Partnerska zveza mi pomeni zelo veliko, sej sm že deset let v njej. To je moje življenje.

K.P.: Kakšno partnersko zvezo si želite? Je to stabilna zveza ali občasno videvanje....?

P.J.: Taka k jo mam je najbolša.

K.P.: Kakšna je vaša sedanja zveza ? Stabilna, trdna, resna ali le bežna...?

P.J.: Stabilna, trdna in resna.

K.P.: Ali vas partner spodbuja pri vaših odločitvah, tako delovnih kot finančnih itd. Ali mislite, da bi lažje shajali sami, da vas tako nihče ne bi oviral? Ali se skupaj odločate o določenih zadevah ali zase odločate sami...?

P.J.: Punca me pri vsem spodbuja. Vse si poveva in o vseh stvareh se odločava skupaj in si pri vseh stvareh pomagava.

K.P.: Vam je pomembno, da se v zvezi počutite gotovo, izpolnjeno?

P.J.: Pomembno mi je in tudi tako se počutim.

K.P.: Ali menite, da bo zveza trajala ali se s tem ne obremenjujete in uživate dokler traja?

P.J.: Mislim da bo kr še trajal, ker tud zaljubljenost še traja.

K.P.: Ali verjamete v večno ljubezen in v zakonsko zvezo »dokler naju smrt ne loči«? Ali je za vas to le še mit in zveza le neko ugodje dokler traja?

P.J.: V to verjamem in tud poroka pride k bo cajt pa dnar zanjo.

K.P.: Čemu dajete prednost v življenju: partnerju, delu, šoli, družini...?

P.J.: Za enkrat dajem prednost puncu in vsemu kar skupaj počneva. Kmal bo pa to tud družina.

K.P.: Kaj mora vsebovati »dobra partnerska zveza« (zaupanje, medsebojno spoštovanje, razumevanje in strpnost...)?

P.J.: zaupanje, medsebojno spoštovanje, razumevanje in strpnost...Vse naštetu plus velik humorja, smeha, zabave, strasti in seveda spolnosti.

K.P.: Ali starši sprejemajo vašega partnerja? Mu pustijo, da prespi pri vas? Ali se kakorkoli vmešavajo v vaše ljubezensko življenje? (npr. tudi glede na to, kakšne zveze, partnerja si izbirate...)

P.J.: Puncu majo zlo radi.

K.P.: Ali je pomembno, da sta v zvezi oba partnerja ekonomsko neodvisna?

P.J.: Ni pogoj, je pa fajn če sta. Sam toj itak malkrat pr mladih.

K.P.: Na podlagi česa bi se zavestno odločili za otroka?

P.J.: Na podlagi štalce in želje obeh partnerjev, da si ustvarita družino.

K.P.: Kdaj je pravi trenutek, obdobje za starševstvo oz. kdaj (pod kakšnimi pogoji) bi imeli otroka?

P.J.: Pomoje je k si mld najbolj met otroka k maš tud takrt še največ energije, sam dnar je problem (itak povsod). Ampak sej ubistvu otrok rab ljubezen ne dnarja.

K.P.: Kako se razumete s partnerjem? So odnosi boljši kot z izvorno družino oziroma starši? Je zaupanje večje?

P.J.: Največ zaupam puncu, ker se najbl štekava.

K.P.: Nam lahko opišete, kako si predstavljate vašo prihodnost s partnerjem? Skupno življenje, družina?

P.J.: Itak si predstavlam da bova mela otroke, da bomo še zmer žural pa mel piknike pa to pa upam, da bomo mel dost časa drug za družga.

K.P.: Kaj je tisto bistveno, zaradi česar bi se odločili zaživeti skupaj s svojim partnerjem/rico? (npr. trajanje zveze, stabilnost, zaupanje, skupne vrednote in cilji...)?

P.J.: zaupanje, skupne vrednote in cilji...pa res sva že dolg skp in si želiva svoj mir.

K.P.: Se vam zdi partnerska zveza velik (morda celo glavni) vzrok za odselitev? (ali pa gre za zadnji pogoj za odselitev poleg službe, izobrazbe...)

P.J.: Ja itak je največkrat zveza pogoj.

K.P.: Ali bi ob izselitvi od izvirne družine raje živeli s partnerjem ali sami?

P.J.: S partnerjem.

K.P.: V primeru, da bi bil na poti otrok...bi se takoj odselili od doma ali bi še ostali doma pri starših?

P.J.: Če bi imel možnost bi se odselil.

K.P.: Kaj je za vas družina?

P.J.: Sreča in odgovornost.

K.P.: Se vam zdi, da mladi vstopajo v skupno življenje (oziroma v 'življenje v dvoje') kasneje? Če ja, kje vidite razloge?

P.J.: V resno zvezo sigurno kasneje. Ker se hočjo zmer bl znoret pa to. Čeprav zej k so teli facebooki pa net logi pa to, so kr hitr u kšni vezi, sam toj bl tko pomoje nč resnga.

3. sklop: Sociodemografski podatki

- spol: *moški*

- starost (letnica rojstva): *1983*

- izobrazba (dosežena stopnja izobrazbe): *šesta*

- poklic in delovno mesto: *Elektroinštalater*

- kraj bivanja: *Bled*

- okolje(urbano, ruralno): *Ruralno*

- vrsta gospodinjstva/družine (št. družinskih članov oz. s kom živite): *mati, njen partner, brat mama; ima mlajšega brata, ki še vedno živi pri starših.*

Priloga E: INTERVJU 2: Analiza življenjskega stila mladih odraslih, ki več ne živijo pri starših

INTERVJUALA: Vesna Novak

IZVAJANJE INTERVJUA: Ljubljana, 30. april 2009, ob 18.30

ČAS TRAJANJA INTERVJUJA: 30 minut

INTERVJUVANEC: Ines Gregorc

STAROST INTERVJUVANCA: 29

KRAJ BIVANJA OSEBE: Ljubljana

1. sklop: Kakovost odnosa s starši, dejavniki osamosvojitve od staršev

V.N.: Kateri so bili vaši glavni razlogi za odselitev od izvirne družine?

I.G.: Več časa preživeti s partnerjem...to je bilo glavno...Drugi razlog pa je ta, da doma nismo imeli veliko prostora in nimaš miru pred ostalo družino. V glavnem želela sva biti skupaj. Ko sem bila še doma so mi tudi malo težili...nisem smela biti vsak dan pri fantu. Če mi ne bi toliko težili bi se verjetno odselila kakšno leto kasneje.

V.N.: Ste z odselitvijo odlašali ali ste se preselil takoj, ko je bilo mogoče?

I.G.: Takoj ko je bilo mogoče, malo mi je bilo težko, ker sem se imela doma lepo...

V.N.: Ali so tudi vaši starši vplivali na vašo odločitev o odselitvi od doma? Ali so vas pri tem »spodbujali« ali so vam pustili prosto pot? Ali so vas morda zadrževali?

I.G.: Ne v bistvu ne...mislj, mami ni hotela da se odselim, je bila precej živčna. Že eno leto prej sem ji začela govorit, da se bom odselila. In še potem ko sem se odselila in sva prišla ob vikendih na kosilo je kar jokala.

V.N.: Ali je morda ekonomski status staršev vplival na to, da ste se že odselili od doma?

I.G.: Ne, ekonomski status staršev ni vplival.

V.N.: Ali ste naleteli na kakšne finančne ovire pri odselitvi?

I.G.: Ja seveda. Čakala sva, da je fant dobil službo za nedoločen čas, šele potem sva se odselila.

V.N.: Je stanovanje vaše lastno ali zanj plačujete najemnino?

I.G.: Midva sva takrat rekla, da bi se odselila a ne...Zdej imela oziroma dobila sva možnost da sva v družinskem stanovanju (od fanta družina je imela eno stanovanje v Ljubljani), če ne bi imela tega, bi šla v manjše najemniško stanovanje. V vsakem primeru bi šla, pogoj pa je bil, da ima eden od naju službo.

V.N.: Koliko ste še povezani s svojo izvorno družino?

I.G.: Ja kr. Ob vikendih hodimo na kosila, pogosto mami čuva otroka, predvsem najmlajšega ki še ni v vrtcu. Pa tud si precej pomagamo... Po telefonu se slišiva skoraj vsak dan.

V.N.: Se vam zdi mogoče/verjetno, da se še kdaj preselite nazaj v izvorno družino?

I.G.: Ne

V.N.: Kakšni so odnosi v družini, z vašimi starši? So bili boljši prej ali sedaj, ko ne živite več doma? Kako so se spremenili?

I.G.: Ne nič se niso spremenili...Z mami se v redu razumem. Moram pa rečt da prej, ko sem bila doma sva se tudi večkrat skregali, kakor pa zdaj. Drugače me je pa samo malo skrbelo, kako se bosta znašla mami in brat, ko sta ostala sama, samo sta se znašla v redu. Ker prej sem bila jaz nekakšen mirovnik med njima. Samo zdaj se pa vse sama zmenita.

V.N.: Ko ste še živeli doma...Ali ste morali upoštevati določena pravila? Koliko ste imeli avtonomije in samostojnosti?

I.G.: Ja mami je rekla, da dokler z bratom živiva doma, živiva po njenih pravilih. Seveda sem se počutila omejeno. To me je najbolj motilo. Saj če me ne bi toliko omejevali bi pomoje še dlje doma ostala, vsaj kakšno leto.

V.N.: Lahko navedete kakšen primer?

I.G.: Jah ne vem...recimo, da grem lahko samo trikrat na teden k fantu, da moram bit doma do polnoči. In še jst sem bila najstarejša in so me ful omejevali, medtem ko mojega brata nikoli, pa je bil mlajši.

V.N.: Koliko se še posvetujete s starši? (npr. glede nakupa nečesa ipd.) Ali jih še vedno sprašujete za nasvete? Kakšno vlogo imajo starši v vašem življenju?

I.G.: Ja precej ja. Moja mami je kot ena moja prijateljica, tako da se kar dosti posvetujeva, predvsem glede pomembnih odločitev. Pogosto tudi vprašam za nasvet, ker se z mami zelo dobro razumeva. Mami ima zelo pomembno vlogo v mojem življenju.

V.N.: Kakšno podporo še iščete/najdete v družini oziroma pri starših?

I.G.: Veliko.

V.N.: Kako na vašo samostojnost – predvsem to da ste se odselili od doma, gledajo vaši starši? (so ponosni, jim je vseeno...)

I.G.: Najprej je bilo mami ful hudo in najprej je bila ful proti, samo pol ji je dal razum vedeti, da sem dovolj stara in da imam priložnost da grem in da slej ko prej bom šla a ne... Sicer mi ona tega kakorkoli ne bi mogla preprečit, bi se tudi skregala, če mi ne bi pustila ampak... Samo pač je vidla da tako je. Sprejela je razumsko in je sedaj ponosna in vesela.

V.N.: Ali se vam zdi vsesplošen pojav, da mladi ostajajo vse dlje doma pri svojih starših?

I.G.: Ja, ne vem no... Zdaj če primerjam sebe, ki sva že pet let tukaj oziroma bi šla v najem če bi bilo treba... Ampak na splošno mislim, da gredo večinoma kasneje kot je bila včasih praksa.

V.N.: Razlogi?

I.G.: Dosti jih pomoje nima partnerjev, takih resnih... Pri fantih vidim, da ko so iste starosti kot punce, so še precej neresni, pa nimajo kakšnih resnih zvez. Kot drugo pa naprimer pri mojem bratu vidim, da ima tako punco, ki se ji ne da nič delat, doma pa ima vse oprano, zlikano, skuhamo, zato mu je boljše doma, bolj ugodno in zastonj.

2. sklop: Partnerstvo in družina

V.N.: Živite skupaj s partnerjem? Koliko časa?

I.G.: Pet let in pol.

V.N.: Kaj je tisto bistveno, zaradi česar ste se odločili zaživeti skupaj s svojim partnerjem/rico?

I.G.: Da bi bila več skupaj, predvsem to. Če živi vsak na svojem, se večinoma družiš na domu, čeprav greš ven kdaj pa kdaj, samo če si doma ni neke intimnosti, miru, v glavnem sva hotela biti čim več skupaj in edina možnost za to je bila, da se preseliva skupaj.

V.N.: Ali lahko opišete skupno življenje s partnerjem? Ste zadovoljni? Bi kaj spremenili?

I.G.: Na začetku, ko sva se preselila sva živela 2 leti sama (brez otrok)... Zdaj ko se preseliš skupaj z nekom je drugače... mislim, saj poznaš človeka, ampak ko se preselita skupaj sta veliko več časa skupaj in ti ga imaš priložnost spoznat bolje, kakšen je... In ko sva se preselila je bilo tako, da zveš nove stvari o partnerju, ki jih prej nisi vedel. Potem sva se mogla zmenit kako si bova razdelila vloge... Nekako si probava čimbolj enakopravno delit opravila. Samo recimo, ne vem, ponavadi jaz kuham ker raje kuham, jaz perem perilo, on obeša, zлага... Ponavadi si deliva kaj kdo raje dela, ampak mi partner ful pomaga. Potem ko so pa otroci prišli, je pa tko, da sva mogla črtat nekatere športne aktivnosti, mi pa parter zelo pomaga pri otrocih. Ponoči jst vstajam ko se zbudajo in jih zjutraj peljem v vrtec, ker ima on službo, on jih gre pa ponavadi iskat. Jaz kuham kosilo, občasno gremo še malo ven in potem je dan mimo...

V.N.: Se vam zdi partnerska zveza velik (morda celo glavni) vzrok za odselitev?

I.G.: Ja je ja... Če ne bi bila v zvezi se še ne bi odselila, tudi če bi imela službo... Tako kmalu se verjetno ne bi odselila, bi se par let kasneje. Pač slej ko prej bi se zagotovo odselila, ne bi ostala doma, samo par let kasneje če ne bi bila v zvezi.

V.N.: Koliko vam na splošno pomeni partnerska zveza oziroma kaj je za vas pri partnerski zvezi najbolj pomembno?

I.G.: Ja da se spoštujeta, to mi je najbolj pomembno. Gre za neko osnovo, to pomeni da človeka spoštuješ takega kot je, njegove odločitve, da ima tudi on kdaj lahko svoje mnenje...Pa tudi ko se kregava, da se ne zmerjava pa tko...Pač da imaš spoštljiv odnos do človeka, da ga nimaš za samo sebe umevnega. Mislim, vse izhaja iz spoštovanja no...

V.N.: Ali vas partner spodbuja pri vaših odločitvah, tako delovnih kot finančnih itd. Ali se skupaj odločate o določenih zadevah ali zase odločate sami...

I.G.: Ja čisto v vseh večjih zadevah se posvetujeva in skupaj odločiva, včasih tudi traja par dni, da se odločiva, dorečeva, včasih se tudi malo kregava, ampak nekako poskušava tko, da se skupaj odločava o zadevah, da se ne dela nič na lastno pest, ker zdaj sva dva.

V.N.: Ali mislite, da bi lažje shajali sami, da vas tako nihče ne bi oviral?

I.G.: Ja, ampak to tako je. Nisem sama zdaj. Tud na začetku, ko sva začela hodit, sem dostikrat govorila jst, jst, jst in me je fant opozarjal 'midva, midva', ne jst in je trajalo par mesecev da sem se navadila na to. In pol s tem živiš...Pol nisi sam, ampak sta dva. karkoli je bilo, sem morala vedno rečt, da moram še svojega moža vprašat če se strinja al pa kej...To je tudi spoštovanje ene vrste, da poslušáš njegovo mnenje, saj ima pravico do soodločanja.

V.N.: Vam je pomembno, da se v zvezi počutite gotovo, izpolnjeno?

I.G.: Ja seveda je, pač da si zadovoljen v zvezi...jaz sem.

V.N.: Ali verjamete v večno ljubezen in v zakonsko zvezo »dokler naju smrt ne loči«? Ali je za vas to le še mit in zveza le neko ugodje dokler traja?

I.G.: Hm...jah ne vem...Pr meni je tako, da nisem imela veliko fantov, ampak pri tistih dveh prej je bilo tako, da jima sploh nisem mogla zaupat...npr. če sta šla ven brez mene sem bila čisto živčna, pač kaj delata. Ko pa je sedanji partner/mož rekel da gre ven, sem mu čisto zaupala...V bistvu sem že zelo zgodaj dobila en tak občutek...In z njim se vidim v tem življenju, mislim, sploh ne pomislim da bi bilo kaj drugače... tko da ne vem, to je en tak občutek, ki je ful odvisen od človeka... Verjamem, da če se kakšna ženska ne čuti neke sigurnosti zraven partnerja, da se ne vidi z njim. To je en tak občutek, ki ga dobiš...

V.N.: Kaj in koliko vam pomeni poroka?

I.G.: Če se partner ne bi hotel poročiti, se ne bi poročila...; zdi pa se mi praktično če si poročen (zaradi dokumentov)

V.N.: Čemu dajete prednost v življenju: partnerju, delu, šoli, družini...?

I.G.: Družini

V.N.: Ali je pomembno, da sta v zvezi oba partnerja ekonomsko neodvisna?

I.G.: Hmm...Ja za dobro družine je fajn, če je čim večji dohodek...Ampak če ima en včasih priložnost kaj več zaslužiti a ne, pa se mi ne zdi nič narobe. Midva dajeva ves denar na skupni račun, ne glede na to kdo koliko zasluži, tako da pač imava skupno in se ne gleda koliko kdo služi, ker eno leto je on več, eno leto jst...pač kokr je je in se mi ne zdi pošteno, saj se oba v službi trudiva po najboljših močeh in je ful neumno da enega obsojaš, zakaj manj zasluži...ne vem...pač tako je, vsak dela kar dela. Se mi pa zdi fajn da hodiš v službo, da nekaj delaš, ne moraš biti doma.

V.N.: Kdaj je pravi trenutek, obdobje za starševstvo?

I.G.: Jah hmm ne vem... Bolj kakor pa to, da imaš stanovanje (če lahko živiš pri starših) je pomembno da imaš službo. Zdaj če imaš možnost živeti pri starših je služba, drugače pa...em

v bistvu tudi služba, ker če greš kam v najem tudi rabiš službo. Tko ko se zaposliš se mi zdi.... Ni nujno da se ti zaposliš, lahko tudi partner, pomembno je, da je da imata stalen vir dohodka. Seveda pa je najpomembnejša želja.

V.N.: Kakšne so prednosti in slabosti, ki jih prinašajo otroci?

I.G.: Jah prednosti so, da je ful lušno, pa da nikoli ni dolgčas...ne vem, kako naj povem...otroci nekako izpopolnijo tvoje življenje, ful so luštni, imaš se lepo, ko se igraš z njimi rataš spet mal otrok...slabosti pa to, da ko so majhni nimaš časa zase, velik finančni strošek je, utrujenost, pa tko no, nimaš nič časa zase – to se mi zdi, da je tisto, ki te najbolj dotolče.

V.N.: Kateri dejavniki so vplivali na vašo odločitev, da imate otroka?

I.G.: Služba, stanovanje, želja.

V.N.: Kakšno mnenje imate glede pomoči države oz. kako lahko država pomaga mladim ljudem pri ustvarjanju in vzdrževanju družine?

I.G.: Ne, pomoči je premalo...Mislím, sama porodniška je v redu, ampak takrat ko sem imela prvega otroka nisem dobivala porodniške, ampak kot ene vrste socialno pomoč, ki je bila zelo nizka (40.000 tolarjev). Se mi pa ful ne zdi pošteno..ne vem no...pač gre za porodniško, ki traja samo eno leto in se mi zdi da bi lahko dobili vsaj eno minimalno plačo, ne pa samo 40.000 tolarjev. In to socialno pomoč imajo študentke in tisti, ki so brezposelni in se mi res ne zdi fer ker je tako malo. Drugače pa je otroški dodatek kar nekaj, pa tudi z vrtci je sedaj ugodno, ker se plača samo za prvega otroka, vsi ostali so pa zastonj. To je ful ugodno.

V.N.: Kaj je za vas družina?

I.G.: Ja družina mi pomeni vse...najprej družina potem pa vse ostalo... Bolj sem se čutila kot družina, ko sva imela prvega otroka, sedaj po drugem otroku, pa to čutim še bolj. Z vsakim otrokom bolj čutimo, da smo družina. Bolj čutiš tisti pomen družine.

V.N.: Kako se razumete s partnerjem? So odnosi boljši kot z izvorno družino oziroma starši? Je zaupanje večje?

I.G.: Jaz to ne morem primerjati, ker gre za čisto drug odnos...Ampak lahko rečem, da imam oba odnosa zelo dobra.

Hvala za sodelovanje :)

SOCIODEMOGRAFSKI PODATKI:

- spol: ženski
- starost (letnica rojstva): 29
- izobrazba (dosežena stopnja izobrazbe): VII.
- poklic in delovno mesto (+ določen ali nedoločen čas zaposlitve): s.p. (začela z mesecem majem)
- kraj bivanja: Ljubljana
- okolje(urbano, ruralno): Urbano
- vrsta gospodinjstva/družine (št. Družinskih članov oz. s kom živite): 4 – mož, hčerka (3,5 leta) in sin (1 leto)
- intervjuvanka je prvorojenka, ima pa še enega brata; odselila se je prva

Priloga F: Povzetki intervjujev mladih odraslih, ki še živijo pri starših

Intervju 1

Intervjuvanec F. A. je star 27. let in še vedno živi pri svojih starših. Kot glavni dejavnik, da še vedno živi doma navaja, da ga čaka skuhana hrana, oprane cunje ter da nima finančnih pogojev, da bi se odselil. Poudarja, da mu je doma lepo, tako da ne vidi potrebe, da bi se v kratkem preselil. Takšna situacija mu zaenkrat odgovarja, v bližnji prihodnosti pa si prav zagotovo želi živeti na svojem. Starši ga ne spodbujajo ali zavirajo pri odločitvi o odselitvi od doma, meni pa, da bi mu starši prav gotovo pomagali pri nakupu stanovanja, a zaenkrat se o tem še ne pogovarjajo. Meni, da mu starši seveda pomagajo pri določenih stvareh, vendar so to malenkosti, ki so sicer pomembne. Pravi, da ima s starši korektne odnose in da se razumejo, v primeru, da pa bi se z njimi skregal, bi bil to eden izmed razlogov, ki bi ga spodbudil k odselitvi od doma. Meni, da je po eni strani dovolj zrel za samostojno življenje, po drugi strani pa ne. Meni tudi, da bo videl, kako bo, ko se bo dejansko zares odselil in se bo mogel prilagoditi kot večina, ki to stori. Po njegovem mnenju se odnosi s starši v primeru, da bi se odselil, ne bi spremenili, prav tako pa ga ne skrbi za starše, da ne bi mogli živeti brez njega. Intervjuvanec nima posebnih nalog v skupnem gospodinjstvu, razen skrbi za domače živali (želve), občasno pa prispeva k nabavi hrane. Glede upoštevanja pravil in omejevanja avtonomije in samostojnosti, mu starši tako rekoč pustijo proste roke. Edino v času šolanja so ga spodbujali, da je šola na prvem mestu in da naj se ukvarja s športom, drugače pa sprejemajo njegovo življenje in med njimi ni bistvenih konfliktov. Intervjuvanec se še vedno pogovori s starši pred kakim večjim nakupom, jih prosi za pomoč – finančno in svetovalno – ker meni, da imajo le nekaj več izkušenj, ki jih velja ubogati. S tem, da je še vedno doma, meni, da ne bremeni svojih staršev, drugače bi kaj omenili, materi pa kljub temu, da ima več dela, to kar ustreza. Se pa intervjuvanec zaveda, da s tem, ko ostaja doma, prelaga določene odgovornosti – npr. položnice – na starše. Glede situacije, da mladi vse dlje ostajajo doma pri starših, vzrok pripisuje šoli, ki podaljšuje čas bivanja pri starših ter dejstvo, da mladi iščejo neko sigurnost preden se podajo na svoje.

Intervjuvanec je v partnerski zvezi že skoraj tri leta in je z zvezo zadovoljen. Na splošno mu partnerska zveza veliko pomeni, najbolj pomembno pa se mu v zvezi zdi zaupanje in dober, zdrav odnos ter razumevanje drug drugega. Njegova zveza je, kot pravi, stabilna, trdna in resna. Njegova partnerka ga spodbuja pri odločitvah (delovnih, finančnih idr.) oziroma pove svoje mnenje, kar mu veliko pomeni. Všeč mu je, da se lahko pomenita o zadevah, odločitev pa tako ali drugače na koncu sklene sam. Pomembno mu je, da se v zvezi počuti gotovega in izpolnjenega in zaenkrat kaže, da bo zveza, v kateri je, trajala, se pa ne obremenjuje s tem. Glede 'večne ljubezni' in zakonske zveze meni, da dokler je dobro naj traja, ko pa enkrat ne funkcionira več je mnenja, da ne gre več in da tu ni več večne ljubezni. Prav tako mu poroka ne pomeni veliko oziroma skoraj nič. Starši sprejemajo njegovo partnerko in ji pustijo, da pri njem prespi ter se ne vmešavajo v njegovo ljubezensko življenje. Glede ekonomske neodvisnosti obeh partnerjev meni, da bi bilo to sicer fino, in bo tudi verjetno lažje, ko bo partnerka enkrat končala šolanje in bo 'pri hiši' še ena dodatna plača. Ko bo do tega prišlo bosta s partnerko začela razmišljati o skupni prihodnosti, stanovanju in lastni družini. Kar se tiče otrok je intervjuvanec mnenja, da je potrebno postaviti najprej »štalco pol pa kravco«, tako bi tudi v primeru, da bi bil na poti otrok sprva še vedno ostal pri starših. Je pa mnenja, da bodo otroci enkrat v dom prinesli več veselja, hkrati pa tudi več odgovornosti. Zanj tako družina predstavlja moža, ženo, otroka in psa. Intervjuvancu se zdi, da če se s partnerko dobro razumeta, da si zaupata in da imata neke skupne cilje in interese, je to bistveno, zaradi česar bi se odločil skupaj zaživeti s partnerko. Meni, da partnerska zveza sicer predstavlja velik, toda ne glavni vzrok za odselitev od doma, si pa želi ob izselitvi od izvirne družine zaživeti s partnerko in ne sam. Na splošno se mu zdi, da mladi pozno vstopajo v skupno življenje zaradi težnje k boljši izobraženosti, tako da je ravno zaradi tega večji časovni zamik.

Intervju 2

Intervjuvanka E. M. je stara 32. let in še vedno živi pri svojih starših. Pravi, da je v bistvu šele sedaj, ko je v zvezi s partnerjem, začela razmišljati o odselitvi. Pred tem se ji ni zdelo smiselno, da bi se odselila sama, saj si tega tudi finančno ne bi mogla sama privoščiti, kajti nepremičnine so predrage, ob starših pa lahko nekaj denarja privarčuje. Starši nimajo nanjo nobenega velikega vpliva, tako da, ko se bo sama odločila, da bo šla od doma. Zaenkrat ji situacija, da še vedno živi pri starših, ustreza, vendar si želi odseliti na svoje predvsem zato, da bo imela proste roke pri odločanju. Čeprav je odnos s starši soliden, so starši že precej stari in je v veljavi še »tista stara šola«, kjer so vloge izrecno razdeljene na starše in otroke. Poleg tega so starši bolni, zato jo skrbi kako bo, ko jo enkrat ne bo več doma. Meni, da se bo njihov odnos spremenil na boljše, ko se bo enkrat odselila in sicer verjame, da bi bil verjetno bolj sproščen. Meni, da je glede na njena leta že dovolj zrela za samostojno življenje in da bi bila prav ta partnerska zveza lahko v bližnji prihodnosti vzrok za odselitev, kajti s partnerjem se dobro razumeta in skupaj bi si ta korak lahko privoščila. Njen »vložek« v skupno gospodinjstvo je, da skrbi za celotno gospodinjstvo, kar se tiče finančnega »vložka« pa je zadolžena za nabavo hrane. Glede avtonomije in samostojnosti pravi, da glede na svoja leta ima že precej avtonomije ter zna misliti s svojo glavo, kljub temu pa morajo biti določene stvari še tako kot rečejo starši. Poudarja pa, da večkrat pride od konfliktov (predvsem zaradi gospodinjstkih opravil), in sicer, ker se starši preveč opirajo nanjo, hkrati pa lahko reče, da starši sprejemajo njeno življenje, jo razumejo in podpirajo njene odločitve. S tem, ko še vedno živi doma, staršev ne bremeni, ampak jim to ugaja in nanje ne prelaga nobenih odgovornosti. Prav tako svoje starše še vedno prosi za nasvet pri določenih nakupih, kar se tiče ljubezenskih zadev pa jih poslušala le včasih, če ji podajo kak pameten nasvet. Glede vsesplošnega pojava, da mladi vse dlje ostajajo doma, meni, da bo vedno več takšnih, zaradi finančnih težav.

Intervjuvanka je v partnerski zvezi že dve leti in je z zvezo zadovoljna. Pravi, da se s partnerjem razumeta, imata skupne interese in cilje, tako da po njenem ne bi nič spremenila. Zdi se ji tudi, da bo zveza trajala. Na splošno ji je pomembno, da je v partnerski zvezi prisotno spoštovanje, zaupanje, svoboda in ljubezen ter, da se v zvezi počuti gotovo in izpolnjeno. Njena sedanja zveza je stabilna, kakršno si tudi želi. Njen partner jo pri njenih odločitvah (tako delovnih kot finančnih idr.) spodbuja in ji tudi svetuje. Intervjuvanka ne verjame v večno ljubezen, verjame pa v zakonsko zvezo, ki ji veliko pomeni v smislu stabilnosti in stalnosti. Intervjuvanka v svojem življenju daje prednost družini, partnerju in izvorni družini. Njeni starši njenega partnerja sprejemajo in lahko tudi pri njej prespi, glede vmešavanja staršev v njeno ljubezensko življenje pa pravi, da tega ne počnejo, mogoče da kdaj le kaj pripomnijo. Meni, da je pomembno, da sta oba partnerja v zvezi ekonomsko neodvisna, kajti tako sta bolj samostojna in neodvisna drug od drugega. Na vprašanje na podlagi česa bi se odločila (skupaj s partnerjem) za otroka je odgovorila, da se moraš s partnerjem dobro razumeti, da si oba to želita in da imaš izpolnjene določene pogoje kot so stanovanje, služba idr. Za pravi trenutek oziroma obdobje za starševstvo navaja obdobje, ko imaš enkrat stalnega partnerja in ko si finančno stabilen. Prednosti, ki jih prinašajo otroci vidi v veselju, radosti in potomstvu, glede slabosti pa navaja skrb, vzgojo in s tem povezano veliko odgovornost. Njeno prihodnost s partnerjem si predstavlja, kot skupno življenje v lastnem stanovanju, kasneje pa tudi kakšnega otroka. Bistveni pogoji, zaradi česar bi se odločila za skupno življenje s partnerjem, so skupni cilji, da si oba želita enako ter, da se razumeta. Meni, da partnerska zveza ni glavni vzrok za odselitev od izvorne družine, je pa pomemben, kajti raje se skupaj odseliš z nekom, kot pa, da bi živel sam. V primeru, da bi bil na poti otrok

meni, da bi se verjetno takoj preselila na svoje, kajti doma jih je že preveč in meni, da tudi ne bi shajali skupaj. Njena predstava o družini je sreča, stabilnost in da sta dva partnerja skupaj ter, da imata kakšnega otroka. Pravi, da mladi sigurno vstopajo v skupno življenje kasneje in sicer predvsem zaradi financ ter podaljšanega izobraževanja.

Intervju 3

Intervjuvanec B. V. je star 30. let in še vedno živi pri svojih starših. Pravi, da mu je doma lepo in da s punco še nista ravno dolgo skupaj, obstaja pa verjetnost, da se bo kmalu odselil. Vzrok za kasnejšo odselitev vidi v predragih nepremičninah, prav tako pa ga starši ne spodbujajo ali zavirajo k odselitvi, ampak mu puščajo proste roke. Njegov odnos s starši opisuje kot normalen, prijateljski odnos. Situacija, da še vedno živi pri starših mu delno ustreza, delno ne. Pravi, da mu ni hudega, vendar pa prizna, da bi se rad počasi odselil. Kot pogoj, da bi se odselil, navaja, da bi imel lastno stanovanje, prav tako pa meni, da je dovolj »zrel«, da bi šel lahko živeti na svoje. Pravi, da ga za starše niti malo ne skrbi, glede odnosa ob morebitni izselitvi pa meni, da bi bil enak ali pa celo boljši. Njegov »vložek« v skupno gospodinjstvo so določena dela ter prispevanje k družinskemu proračunu. Prav tako mora doma upoštevati določena pravila, vendar meni, da ima dovolj avtonomije in samostojnosti za normalno življenje. Starši sprejemajo in (večinoma) podpirajo njegovo življenje ter njegove odločitve in ne zahtevajo veliko od njega. Glede nakupa kakšne večje stvari se še vedno posvetuje s starši, kajti meni, da so dobri za nasvete tam, kjer imajo kaj izkušenj, to pa je tudi edina podpora, ki jo intervjuvanec še poišče pri starših. Intervjuvanec meni, da starše z ostajanjem doma na nek način obremenjuje, saj so večji stroški gospodinjstva, obenem pa misli, da staršem kar ugaja, če je še vedno doma. Meni tudi, da ne prelaga toliko odgovornosti na starše. Na splošno meni, da je pojav, da mladi vse dlje ostajajo doma bolj ekonomski pojav oziroma problem pomanjkanja financ.

Intervjuvanec je v partnerski zvezi slabi dve leti in zvezo opisuje kot prijateljski odnos in skupno premagovanje določenih ovir za doseg skupnih ciljev ter s tem pridobljen red seks. Zveza je stabilna, v njej se počuti gotovega in izpolnjenega, tako kot si jo tudi sam želi. Pri spodbujanju s strani partnerja pri določenih odločitvah pravi, da se večinoma najraje kar sam odloči. Da morata biti partnerja oba ekonomsko neodvisna pravi, da ni pomembno, lahko pa seveda pomaga. Pravi, da mora dobra partnerska zveza vsebovati zaupanje, medsebojno spoštovanje ter razumevanje. Glede mnenja ali bo zveza trajala pa pravi, da se ni potrebno obremenjevati za stvari na katere nimaš 100 % vpliva in da je zato bolje, da neobremenjeno uživaš in tako vidiš, kaj ti je življenje pripravilo. Glede večne ljubezni in vere v zakonsko zvezo je mnenja, da naj traja dokler traja.. Dodal je še, da se ljudje z leti spreminjamo tako da res nikoli ne veš, kaj se bo zgodilo. Tako mu tudi sama formalna poroka pomeni zelo malo ali skoraj nič. Prihodnost njegove zveze vidi v skupnem življenju in lastni družini. Intervjuvanec v svojem življenju daje prednost družini, kamor vključuje tudi partnerja, potem hobijem ter delu. Starši sprejemajo njegovo partnerko in ji pustijo, da pri njem prespi, prav tako pa se ne vmešavajo v njegove ljubezenske zadeve. Intervjuvanec pravi, da bi se zavestno odločil za otroka, če bi imel urejeno partnersko zvezo ter finance. Kot pravi trenutek za starševstvo navaja čas, ko s partnerjem to začitata. Prednosti in slabosti, ki jih prinašajo otroci vidi v veliki finančni in časovni obveznosti, vendar je to tudi stvar zaradi katere smo na svetu in ti daje veliko veselja v življenju. Pravi, da če bi bil na poti otrok bi verjetno še nekaj časa ostal doma, potem pa bi se morali odseliti, kajti verjetno bi bila doma prostorska stiska. Zanj pomeni družina moškega, ženske in otroke. Kot tisto bistveno, zaradi česar bi se odločil zaživeti s partnerjem, intervjuvanec navaja, da je pri določenih letih potrebno zaživeti samostojno življenje in da je za ta korak lahko več različnih razlogov. V primeru da bi se

enkrat odselil od staršev, bi se raje skupaj s partnerko, kot sam. Za pojav, da mladi vstopajo v skupno življenje kasneje navaja ekonomske razloge ter dejstvo, da je lepo biti do določenih let svoboden in neobremenjen.

Priloga G: Povzetki intervjujev mladih odraslih, ki ne živijo več pri starših

Intervju 4

Intervjuvanec M. G. je star 29. let in ne živi več pri starših. Njegovi glavni razlogi za odselitev od izvorne družine so bili želja po čim prejšnji odselitvi in želja biti na svojem ter osebnostne značilnosti staršev, ki so se preveč vtikali v stvari, v katere ni želel, da bi se. Prav tako pravi, da je čutil, da se mora odseliti, kajti star je bil 23. let, končal je študij in ko je dobil zaposlitev se je odselil. Najpomembnejši dejavnik, ki je pripomogel k odselitvi je bil po njegovem mnenju služba, kajti brez tega ne bi imel finančnih sredstev. Odselil se je takoj, ko je dobil službo in uredil stanovanje. Pravi, da so starši dobro sprejeli njegovo odločitev o odselitvi in so mu celo pustili, da ostane v družinskem stanovanju brez najemnine ter meni, da ekonomski status staršev ni nič vplival na njegovo odselitev, kajti če bi hotel bi lahko ostal doma brez problema in tudi finančno bi bilo fino (zastonj hrana, pranje perila idr.). Intervjuvanec je s svojo izvorno družino povezan v smislu obiskov - enkrat na dva tedna ter kontakta preko telefona (prav tako enkrat na dva tedna). Pravi, da je doma moral upoštevati določena pravila, najbolj pa ga je motilo, da so ga lahko poklicali v vsakem trenutku in da mu je vsakič lahko nekdo 'težil'. Meni, da je v bistvu imel avtonomijo in samostojnost, vendar se je kadarkoli lahko kdo vmešaval, tako da jo je imel in tudi ne.. Na vprašanje ali se mu zdi mogoče, da se še kdaj preseli nazaj v izvorno družino, pravi, da še ni pomislil na to. Meni pa, da so se odnosi v družini, s starši, spremenili in sicer, če so se starši prej bolj vtikali v določene stvari, se sedaj ne in tudi bolj spoštujejo to, da se sam odloča. Za nasvete starše ne sprašuje več, meni pa, da imajo starši v bistvu kar veliko vlogo v njegovem življenju, ker mu/jim (njegovi družini) dovolijo živeti v tem (družinskem) stanovanju, tako, da nek posreden vpliv še vedno imajo. Tudi podpore intervjuvanec pri družini ne išče več, razen če gre za kakšno večjo zadevo. Na splošno se mu zdi, da mladi prav gotovo vse dlje ostajajo doma pri svojih starših, kajti včasih so šli mladi takoj v službo, danes pa niti ne. Zelo velik faktor odselitve imata po njegovem mnenju odnos s starši ter partnerska zveza.

Intervjuvanec je v partnerski zvezi že 11 let, skupaj pa živita že 5 let in pol. Intervjuvancu partnerska zveza pomeni zelo veliko oziroma največ od vsega. Pravi, da je bilo skupno življenje s partnerko na začetku, ko sta bila še sama dobro (skrbela sta eden za drugega, imela sta več časa zase ipd.). Potem ko sta dobila otroke pa tega časa (zase in za partnerja) ni (bilo) več. Pravi, da je tudi energija porabljena predvsem za otroke in da to je kar ena velika preizkušnja za samo zvezo. Na vprašanje ali ga partnerska zveza izpolnjuje, bogati njegovo življenje, je odgovoril, da so zanj to vse neke metafore, ki nič konkretnega ne povedo. Njemu veliko pomeni, da lahko izraža čustva – npr. da se objameš, poljubiš..., da pač na ta način izkazuje to ljubezen svojega življenja, pomembna pa mu je tudi vsestranska podpora, ki jo dobi od partnerice. Prav tako pravi, da se s partnerko veliko posvetujeta ter spodbujata pri različnih odločitvah. Intervjuvanec verjame v večno ljubezen in v zakonsko zvezo (ki mu zelo veliko pomeni) in pravi, da verjame, da bosta s partnerko skupaj do konca življenja, ampak ve pa tudi, da so teoretične možnosti, da se to ne zgodi. Intervjuvanec bi rad v svojem življenju dal prednost vsemu po malem, tako partnerju, otrokom in službi, vendar se zaveda, da tega nikoli ne more doseči. Pravi, da moraš v različnih časovnih obdobjih dajati prioritete različnim stvarem, ampak na žalost je v njegovem primeru tako, da prevečkrat služba porabi preveč njegove energije. Na vprašanje, ali je pomembno, da sta oba partnerja ekonomsko neodvisna, meni, da je sigurno dobro in pozitivno, vendar pa ne obvezno. V skupnem

gospodinjstvu si gospodinjstva opravila načeloma delita in si pomagata. Intervjuvanec ima že dva otroke in meni, da je pravi trenutek, obdobje za starševstvo, ko si enkrat finančno samostojen ter zelo priporočljivo je, da imata partnerja svoje lastno stanovanje, da se starši ne vmešavajo pri vzgoji otrok. Prednosti, ki jih prinašajo otroci, vidi v tem smislu, da je otrok življenjska ljubezen, da ga imaš preprosto rad, da odnos med partnerjema napreduje, v ospredju pa je tudi neka odgovornost. Slabosti so omejitve, planiranje, manj spontanosti, ne moreš iti nikamor, vse to zahteva spremembo tvojega življenjskega sloga. Intervjuvanec glede pomoči države meni, da ta pomoč ni taka (premajhna je), da bi se zaradi nje odločil za otroke. Družino si predstavlja kot očeta, mater in otroke – to je ožja družina, osnovna celica družine.

Intervju 5

Intervjuvanec M. S. je star 29. let in ne živi več pri starših, temveč v lastnem stanovanju. Njegovi glavni razlogi za odselitev od izvorne družine so bili možnost nakupa stanovanja, potem želja po ustvarjanju lastne družine ter mir pred starši. Realizacija odselitve je bila dokaj hitra, kajti, ko sta se s partnerko začela o tem pogovarjati, sta se odločila in našla stanovanje, čez dva dni pa sta se že preselila. Starši na njegovo (oziroma njuno) odločitev niso imeli veliko vpliva, bili so hkrati veseli, ker bodo imeli mir in žalostni, ker se je vse zgodilo precej hitro. So pa finančno pomagali pri odselitvi. Intervjuvanec pravi, da je s svojo izvorno družino še vedno povezan, starše obišče trikrat tedensko (tako njene kot njegove starše). Na vprašanje ali je mogoče, da se še kdaj preseli nazaj v izvorno družino pravi, da ne oziroma upa da ne in da se ne bo treba. S starši ima intervjuvanec korektne odnose in meni, da so ostali takšni kot so bili prej, ko je bil še doma. Pravi, da ko je še živel doma, je bil samostojen takrat, ko je bil sam doma (sam si je skuhal itd.), drugače je bilo pa tako, kot so starši hoteli. Med njim in starši na splošno ni bilo konfliktov, pojavil se je le kakšen spor. Pravi, da starše še vedno vpraša za mnenje, ampak se na koncu več ali manj sam odloči. Starša mu tudi pogosto svetujeta, vendar na koncu pustita, da se sam odloči, kajti gre za njegovo življenje. Intervjuvanec se skuša zgledovati po dobrih potezah vzgoje svojih staršev in tako tudi on želi vzgajati svoje otroke. Na splošno se mu zdi, da v današnjem času veliko mladih dlje ostaja doma, razlogov pa je, po njegovem mnenju, precej. Največji problem so finance, kajti stanovanj je sicer veliko ampak so draga. Predlaga, da naj država bolje financira mlade družine, saj bi se ta problem tako lažje rešil.

Intervjuvanec je v partnerski zvezi že 13 let, skupaj s partnerko pa živita 5 let. Zanj je pri partnerski zvezi najbolj pomembno to, da sta partnerja odkrita, da si zaupata, da imata približno enake cilje in da si želita skupaj zaživeti. Njegovo partnersko zvezo opisuje kot trdno, še bolj trdna zveza pa je postala od trenutka, ko sta dobila hčerko. Pravi, da se s partnerko skupaj odločata o zadevah (tako finančnih, delovnih idr.). Zdi se mu pomembno, da se v zvezi počuti gotovo in izpolnjeno. Intervjuvanec tako ne razmišlja o tem, ali bo zveza trajala, ampak uživa dokler bo trajala. Večna ljubezen in zakonska zveza se mu zdita mit, ki pa ga je mogoče izpodbijati. Konkretno za zakonsko zvezo meni, da ni obveznost uspeh oziroma pogoj za to, da lahko dva skupaj živita. Intervjuvanec v svojem življenju daje prednost družini, vključno s partnerko. Meni, da ekonomska neodvisnost obeh partnerjev načeloma ni potrebna, ampak v njenem primeru, ko imata toliko dolgov, pride še kar prav. Intervjuvanec meni, da je bila v njegovem primeru partnerska zveza tisti vzrok in glavni dejavnik, ki je vplival na odselitev od doma. S tem ko sta skupaj zaživela, pa je zveza postala še bolj resna in boljša. V skupnem gospodinjstvu je delo porazdeljeno, meni, da je zelo pomembno, da si eden drugega ne pustita podrediti in da si znata porazdeliti naloge. Intervjuvanec ima skupaj s partnerko dveletno hčerko in pravi, da sta se zanjo (za prvega otroka) zavestno odločila in to načrtovala. Meni, da je sigurno več prednosti, kot pa slabosti,

ki jih prinašajo otroci. Največja prednost je v tem, da začne človek drugače gledati na svet, čisto ena nova dimenzija se odpre, ki je prej nisi opazil, kar se pa slabosti tiče jih pa sploh ne vidi, edino, če bi bil otrok bolan ali pa, da mu ne moreš nuditi tega kar bi rabil. Nad tem, da bi jima država pomagala oziroma da mladim pomaga pri ustvarjanju in vzdrževanju družine, je intervjuvanec obupal, kajti do sedaj nista imela nobene koristi, razen bona za 120 evrov, ki sta ga dobila ob rojstvu otroka. Zanj družina pomeni zadovoljna oče in mati ter otroci in kar je najbolj pomembno - sreča, zdravje in ljubezen. Na splošno se intervjuvancu zdi, da mladi res vstopajo v skupno življenje kasneje. Meni, da je bilo prej (vsaj pri njegovih starši) tako, da sta bila partnerja najprej skupaj, se poročila in šla skupaj živeti in so se tako bolj potrudili, danes pa se je vse premaknilo za približno deset let in še to je odvisno od financ.

Intervju 6

Intervjuvanka je stara 30. let in ne živi več pri starših, temveč v lastnem stanovanju. Njena glavna razloga za odselitev od izvorne družine sta bila partnerska zveza in že kar dolgoletna želja po samostojnem življenju. Pravi, da sta se s partnerjem takoj, ko je bilo mogoče, preselila, ter da jima je bilo na začetku precej čudno in težko, sploh, ker se je ona doma s starši dobro razumela. Starši so ji pri tej odločitvi pustili prosto pot in je niso zadrževali, poleg tega so ji (ma) pri nakupu stanovanja tudi pomagali. Intervjuvanka pravi, da ima zelo dobre odnose s starši, skoraj vsak dan vidijo, ker so blizu doma, prav tako pa se pogosto slišijo po telefonu. Odnosi s starši se tako niso nič spremenili. Na vprašanje, ali je mogoče, da se še kdaj preseli nazaj k staršem, je odgovorila, da le v primeru, če ne bi mogla s partnerjem več plačevati kredita ali da bi eden od njiju ostal brez službe. Ko je bila še doma so njeni starši spoštovali njeno mnenje, sploh ker je staršem veliko pomagala. Ker so si na splošno veliko pomagali med seboj, večjih konfliktov ni bilo. Glede zahtev staršev intervjuvanka meni, da do nje niso bili zahtevni, ampak se je že sama počutila dolžno, da pomaga. Njeno življenje starši sprejemajo in so zanj in za njeno družino veseli. Veseli so tudi, da je intervjuvanka samostojna in da ima svojo družino, obenem pa so bili ob odhodu malce žalostni, ker so se dobro razumeli. Pravi, da imajo njeni starši kar veliko vlogo v njenem življenju (prav tako tudi starši partnerja), poleg tega si z mami kar precej zaupata, se posvetujeta, si izmenjata nasvete ter se obrneta ena na drugo ob različnih težavah. Na splošno meni, da mladi ostajajo vse dlje doma pri svojih starših zaradi stanovanjskega problema, ker so stanovanja preveč draga in si mladi tega ne morejo privoščiti.

Intervjuvanka je v partnerski zvezi 13 let, skupaj živita v lastnem stanovanju že 4 leta, pred tem pa sta skupaj živela v študentskem stanovanju, le da sta se za vikend vračala domov. S svojo partnersko zvezo je čisto zadovoljna. Na splošno ji partnerska zveza veliko pomeni, predvsem to, da si partnerja medsebojno zaupata in se spoštujeta. Za zvezo v kateri je, pravi da je trdna in stabilna, ter da se počuti gotovo in izpopolnjeno ter meni, da bo zveza trajala. Meni, da so v vsaki zvezi tako slabosti, kot dobre stvari, a tako pač je v življenju. S partnerjem se vedno o vsaki zadevi skupaj odločata in ob primeru težav se obrneta eden na drugega. Po njenem mnenju je večna ljubezen to, da imaš nekoga res rad in da se potem na koncu razvije »prijateljstvo dokler naju smrt ne loči«. Zase meni, da je človek, ki bo lahko imela le enega partnerja, dodaja pa, da danes ne moreš vedeti ali bo njej nekdo zmešal glavo ali pa njenemu partnerju. Poroko označuje kot en papir, eno potrdilo in ji ne pripisuje velikega pomena. Gre za dogodek v življenju, ki ni nujno potreben, kajti tudi če partnerja nista poročena, lahko živita enako kvalitetno življenje. Intervjuvanka v svojem življenju daje na prvo mesto družino, potem partnerja in šele nato delo, skupaj z izobrazbo. Meni, da je pomembno, da sta partnerja ekonomsko neodvisna, predvsem za žensko je dobro, da je neodvisna od partnerja, kajti v nasprotnem primeru je lahko zelo ujeta v partnerski zvezi,

dobro pa je tudi za samozavest. Bistveno, zakaj sta se s partnerjem odločila za skupno življenje, je po njenem mnenju dejstvo, da je bil že čas za to, dobro sta se razumela in čas je bil, da gresta na svoje in si ustvarita družino. Partnerska zveza je tako glavni vzrok za odselitev od doma, poleg tega pa še želja po samostojnosti. V skupnem gospodinjstvu si delo porazdelita. Intervjuvanka in njen partner sta se za otroka odločila zavestno in sicer zato, ker sta imela bistvene pogoje – finančne, službo, stanovanje. Meni, da so prednosti, ki jih prinašajo otroci v tem, da gledaš z druge plati, ter ko jih imaš, je veliko radosti, ki jih prej ne poznaš, tvoje življenje drugače zapolnijo. Slabosti so, da imaš manj osebnega življenja, da so otroci odgovornost, ki v bistvu ne traja le določeno obdobje ampak je doživljenjska odgovornost ter več skrbi in vedno manj časa za partnerja. Kar se tiče pomoči s strani države, intervjuvanka pravi, da je ne pričakuje, ker misli, da je ne bo, meni pa, da bi država lahko mladim pomagala pri nakupu stanovanja ali pa mogoče znižala cene vrtcev, ki so kar velik finančni zalogaj. Njena predstava o družini - družina je kot skupnost, kjer so prisotni mati, oče in otroci. Sprejema tudi enostarševske družine, ne zdi pa se ji v redu, če kot družino opredelimo dva moška ali dve ženski z otrokom, celo absurdno se ji zdi, da potem otrok dobi tak vzorec družine za svoje življenje. Na splošno meni, da mladi vstopajo v skupno življenje kasneje, in sicer zaradi finančnih razlogov, ker si ne morejo privoščiti lastnega stanovanja.